

XXXII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Had-és Rendészettudományi Szekció

Gödöllő, 2015. április 15-17.

Szent István Egyetem Gazdasági-és Társadalomtudományi Kar

Nemzeti Közzolgálati Egyetem

A latin-amerikai bevándorlók hatása a spanyol védelmi kultúrára
és a spanyol Fegyveres Erőkre

Jelige: estee89

Pályamunka lezárásának időpontja: 2014. április

Tartalomjegyzék

Bevezetés	2
I. Előzmények: a spanyol haderő-átalakítás nehézségei	5
I./1. Az FAS reformja	5
I./2. A spanyol közvélemény a haderőről	9
I./3. A bevándorló, mint zsoldos	12
II. A migráció hatása a spanyol védelmi kultúrára	14
II/1. A bevándorlók és a védelmi kultúra kapcsolata	14
II/2. A multikulturális haderő felé vezető út: az Egyesült Királyság, Spanyolország és Hollandia	14
III. A bevándorlók és az FAS	18
III./1. Történelmi gyökerek	18
III./2. A muszlim vallású katonák	19
III./3. A Spanyol Légión, mint a migránsokat integráló alakulat	21
III./4. A bevándorlók integrációja: a jelentkezés feltételei, motivációs tényezők	25
IV. A spanyol kormány álláspontja	31
IV./1. A bevándorlási politika fejlődése 2004-ig	31
IV./2. Spanyolország Latin-Amerika-politikája	34
IV./3. A toborzókampányok	36
IV./4. A spanyol Fegyveres Erőkben szolgáló külföldiekre vonatkozó jogszabályok	39
Összegzés	41
Melléklet	44
Irodalomjegyzék.....	46

Bevezetés

A XX. századi migrációs folyamatokat tekintve Spanyolországra az ott élők kivándorlása volt jellemző az 1970-es évekig. A bevándorlók számára a következő események miatt vált vonzóvá az ibériai állam: az 1975-ben lezáródó Franco-diktatúra után az ország a demokratizálódás útjára lépett, 1986-ban csatlakozott az Európai Közösségekhez, az 1990-es évek második felétől 2007-ig Spanyolország egész Európát tekintve jelentős gazdasági növekedést ért el. Spanyolország mára befogadó országgá vált, lakossága pedig befogadó társadalommá vált: „a befogadó (vagy többségi) társadalom fogalma alatt a társadalom részterületeinek többségén domináns helyzetben lévő, etnikulturális értelemben többé-kevésbé egységes népcsoportot értünk, amely azonban nem jelent feltétlenül számbeli többséget, az úgynevezett többségi társadalom lehet regionális tekintetben számbeli kisebbség is. Ezzel szemben a bevándorló (etnikulturális csoport, kisebbség) fogalma alatt a társadalomba kívülről érkező, nem domináns szerepet játszó csoportot értjük.”¹

A legnagyobb létszámban Latin-Amerikából érkeztek bevándorlók Spanyolországba, számukra olyan tényezők is vonzerőt jelentettek, mint a nyelv azonossága, a történelmi és kulturális hasonlóságok. Ma a bevándorlók egy része úgynevezett „láthatatlan réteget” képez a spanyol társadalomban, amelynek 14%-át alkották 2013-ban. A spanyol lakosság bevándorlással kapcsolatos véleménye az 1980-as évek óta változatlan: támogatják a külföldiek integrációját, mivel legális foglalkoztatásukkal hozzájárulnak az ország működéséhez. Az egyes gazdasági szektorok (mezőgazdaság, építőipar) mellett mára a spanyol Fegyveres Erők állományának fontos részét képezik a külföldi származású katonák, ezért érdemes megvizsgálni, hogyan tettek szert jelentős befolyásra a védelmi szférában és ennek milyen hatása van a védelmi kultúrára.

Pályamunkám során a következőket vizsgálom: a bevándorlók spanyol Fegyveres Erőkben való alkalmazásának milyen történelmi gyökerei vannak; az általános hadkötelezettség eltörlése (2001) után hogyan váltak a bevándorlók új rekrutációs bázissá a haderő számára; milyen jellemzői vannak a védelmi kultúrának Spanyolországban és a multikulturális társadalom hogyan hat a fegyveres erőkre

¹ Póczik Szilveszter: Nemzetközi migráció – biztonságpolitikai, rendészeti aspektusok. http://www.ittvagyunk.eu/application/essay/120_1.pdf (2014. 03. 31.) 35. p.

(multikulturális haderő létrejötte); a mindenkori spanyol kormány migrációs politikája, Latin-Amerika-politikája, a jogszabályi háttér fejlődése. A terjedelmi korlátok miatt leginkább a latin-amerikai bevándorlók spanyolországi helyzetét vizsgálom, de röviden foglalkozom a Spanyolországban élő marokkói születésű bevándorlókkal, az iszlám vallással és a spanyol lakosság körében kialakult idegengyűlölettel.

A vizsgálat spanyol, angol és magyar nyelvű forrásokon alapul, amelyek közül kiemelkednek a spanyol Védelmi Minisztérium megbízására a CESEDEN (Centro Superior de Estudios de la Defensa Nacional) által elkészített monográfiák, valamint az IEEE (Instituto Español de Estudios Estratégicos) által közzétett adatok, tanulmányok. Az említett műveken kívül felhasználok a 2014-es Military Balance-ban közzétett adatokat, a spanyol egyetemek (Complutense de Madrid, Granadai Egyetem) által kiadott tanulmányokat, valamint a spanyol és latin-amerikai napilapokban megjelent – a témával foglalkozó – cikkeket.

A vizsgálati módszereket tekintve munkám az elméletalkalmazó esettanulmányok közé tartozik, amelynek célja a spanyol Fegyveres Erők példáján keresztül bizonyítani, hogy a haderő professzionalizációja milyen anyagi és emberi erőforrásbeli nehézségek elé állítja az országot. A spanyol fiatalok a fegyveres erőkre nem tekintenek karrierlehetőségként, viszont a latin-amerikai bevándorlók körében felértékelődik a szervezet jelentősége a származási országokhoz viszonyított magasabb bérek, kedvezőbb munka-és életfeltételek miatt. A bevándorlók integrációja azonban problémákat vet fel: a multikulturálissá váló társadalomban és a fegyveres erőkben egyre erősebb az idegengyűlölet, ami gyakran erőszakos cselekményekben nyilvánul meg; a nemzeti identitás megtartása szintén komoly kihívás.

Minden spanyol kormány kiemelt figyelmet szentel a migrációs politikának, a Néppárt szigorúbb eszközökkel, míg a Szocialista Párt (PSOE) kevésbé kemény eszközökkel igyekszik kontrollálni a bevándorlást és visszaszorítani annak illegális formáját. A kormányok törekednek arra, hogy vonzó karrierlehetőségként tüntessék fel a fegyveres erőt a spanyol fiatalok előtt, a Fegyveres Erőkkel, a Védelmi Minisztériummal és reklámügynökségekkel együttműködve igyekeznek elérni a 18-29 év közötti lakosságot. A kampányok sikertelensége rávilágít arra, hogy szükségessé vált a spanyol védelmi kultúra, a haderőről kialakított álláspont újragondolása.

Hiába van a spanyol lakosság jelentős része pozitív véleménnyel a Fegyveres Erőkről, nem kíván részt venni az ország védelmében, nem ismeri fel az országot érintő új típusú biztonsági kihívásokat (például a migráció, a nemzetközi terrorizmus). A spanyolok továbbra is a Hidegháborúban kialakult álláspontot vallják: az országot nem fenyegeti sem külső, sem belső veszély, ezért elegendő, ha a fegyveres erők foglalkoznak az ország védelmi és biztonsági kérdéseivel; a védelmi költségeket csökkenteni kellene és az így rendelkezésre álló erőforrásokat az oktatásban és az egészségügyben felhasználni. A védelmi költségek csökkentése bér- és létszámcsökkentéssel járna, amely a spanyol fiatalokat még kevésbé ösztönözné a katonai szolgálatra. A fennmaradó helyek betöltésére több bevándorlót kellene toborozni, ami azonban növelné a kulturális, vallási különbségeket a spanyol és a külföldi katonák között, legvégső esetben pedig a bevándorlók kerülnének túlsúlyba a spanyol Fegyveres Erőkben, amely veszélyeztetné a szervezet identitását és hatékony működését.

I. Előzmények: a spanyol haderő-átalakítás nehézségei

I./1. Az FAS reformja

A közel 40 évig tartó Franco-diktatúrában a fegyveres erőkről kialakult negatív vélemény 1975, a rendszer bukása után is megmaradt. A diktatúra maradékának jelentős hatalommal bíró politikai csoportosulásnak tartották, ezért szükségessé vált a fegyveres erők modernizációja, demokratikus átszervezése. A cél eléréséhez először az alábbi lépéseket kellett megtenni: a Védelmi Minisztérium létrehozása, a Fegyveres Erők civil irányítása és a civil kontroll megvalósítása, a katonai befolyás megszüntetése az állami adminisztráció más területein, a védelmet érintő jogszabályok parlamenti jóváhagyása, a védelmi bizottság létrehozása a parlamentben, kormányzati felügyelet a vásárlásokat (eszközök, fegyverek, járművek) illetően, a toborzási rendszer reformja (nők és bevándorlók bevonása), a nemi és faji diszkrimináció tiltása (a homoszexualitás, vallások elfogadása), a demokratikus értékek és intézmények elfogadása, az ország biztonságának és védelemének társadalmi kérdéssé tétele.²

Első lépésként 1977-ben létrehozták a Védelmi Minisztériumot, aminek élén azóta 10 alkalommal állt civil (Carme Chacón személyében először vezette nő 2008. április és 2011. december között), ezzel bizonyítva, hogy a katonai struktúra képes alkalmazkodni a spanyol társadalmi elvárásokhoz és változásokhoz. A következő lépés a máig hatályban lévő 1978-as alkotmány volt, amelynek 8. cikke a következőképp rendelkezik a haderőről: „a fegyveres erők – amely áll szárazföldi erőből, légierőből és haditengerészetből – feladata Spanyolország szuverenitásának, függetlenségének biztosítása, területi integritásának és alkotmányos rendjének megőrzése”.³

Harmadik lépésként 1996-ban a kormányon lévő Néppárt elkezdte a haderő teljes professzionalizációját, amelynek egyik következménye volt, hogy 2001-ben eltörölték a kötelező sorkatonai szolgálatot. Timothy Edmund, a University of Bristol professzora szerint három tényező teszi szükségessé a tömeghadseregek átalakítását

² Martínez, Rafael: Nuevos tiempos para las Fuerzas Armadas en democracia y nuevos perfiles de sus componentes. Institut de Ciències Polítiques i Socials, Working paper 321. (Universitat de Barcelona, 2013) 7-8. p.

http://ddd.uab.cat/pub/worpaper/2013/hdl_2072_221014/ICPSWP321.pdf (2014. 03. 31.)

³ Constitución Española, Artículo 8.

http://www.lamoncloa.gob.es/NR/rdonlyres/79FF2885-8DFA-4348-8450-04610A9267F0/0/constitucion_ES.pdf (2014. 03. 31.)

kisebb, mozgékonyabb, professzionális hadseregekké: a Hidegháború vége, az új kihívások megjelenése és a 2001. szeptember 11-e után gyakorivá váló terrortámadások.⁴ Az emberi erőforráson alapuló tömeghadseregek a technológia szempontjából elavulttá váltak a Hidegháborút követően és a kialakuló multipoláris nemzetközi rendszer kisebb, mozgékonyabb, gyorsan bevethető, több feladat együttes elvégzésére alkalmas haderőt kívánt. Spanyolország esetében a legnagyobb problémát a létszám és a költségek jelentették: az 1990-es évek elején a költségvetésből 48-50 milliárd peseta jutott védelmi kiadásokra, a professzionális hadsereg fenntartásához azonban minimum 100 milliárd pesetára volt szükség évente, ezért növelték a költségvetésből való részesedést 1,1%-ról 1,5%-ra.⁵ A létszámot tekintve a reform elején a kormány 130 ezer fős haderőt tervezett, végül a 17/1999. törvényben 102-120 ezer főben maximálták a létszámot, amit az akkori tervek szerint 2002-ig 86 ezerre csökkentettek volna.⁶

További nehézséget jelentett, hogy megváltozott az európai társadalmak értékrendje, a katonai kiadások helyett a szociális kiadások kerültek előtérbe, vagyis a „warfare” szerepét átvette a „welfare”.⁷ A spanyol lakosság ellenezte a védelmi kiadások növelését, mivel úgy látták, hogy az országot nem fenyegette semmilyen külső veszély. A 2004. március 11-én a madridi Atocha pályaudvaron történt robbantások után ez az álláspont megváltozott.⁸

A professzionális haderő kialakításánál problémát jelentett a személyi állomány feltöltése, mivel a spanyol fiatalok körében nem volt vonzó a katonai pálya: átmeneti munkaként tekintettek a szolgálatra, mivel a legénységi állomány tagjai 12 évig vagy 35 éves korukig lehettek; átlagosnak tartották a juttatásokat; a hadsereg sokszor megkövetelte a lakóhely elhagyását; a katonai pálya alacsony társadalmi presztízzsel rendelkezett. Mivel nem sikerült a kormánynak felkeltenie a fiatalok érdeklődését, így más célcsoportot kerestek – leginkább a latin-amerikaiakat –, bár 2001. január 6-án a

⁴ de Cueto Nogueras, Carlos – Novoa Buitrago, Victoria: Hacia unos ejércitos multiculturales. Los casos de España, Reino Unido y Holanda. In: Revista Académica de Relaciones Internacionales, núm. 9., 2008. (Universidad Autónoma de Madrid) 3. p.

⁵ Area Sacristán, Enrique F.: La incidencia de los nacionalismos excluyentes en la profesionalización de Las Fuerzas Armadas. (Universidad de Salamanca, 2009) 578. p.

⁶ Frieyro de Lara, Beatriz: Latinoamérica, fuente de recursos humanos para las Fuerzas Armadas Españolas. In: Revista de Ciencias Sociales, vol. 11, núm. 34. (Universidad Autónoma del Estado de México, 2004) 142. p.

⁷ Eichenberg, Richard: Public opinion and national security in Western Europe. (Cornell University Press, Ithaca 1989) 70. p.

⁸ Eichenberg, i.m. 71. p.

vezérkari főnök, Antonio Moreno Barberá tábornok úgy nyilatkozott, hogy a várható jelentkezők száma messze nem olyan aggasztó, hogy külföldieket kelljen bevonni a hadseregbe. Ezt az állítást megcáfolva áprilisban a védelmi miniszter, Federico Trillo bejelentette, hogy a létszám fenntartására és a helyek feltöltésére a bevándorlók bevonása jelenti a megoldást.⁹ A migránsokkal kapcsolatos bejelentést nem csak a tényleges létszámbeli problémák tették szükségessé, hanem a NATO hivatalos közlése is, miszerint további 3000 katonát kell küldeni a macedóniai Operation Essential Harvest elnevezésű misszióba, amelyhez Spanyolország egy gyalog századdal járult hozzá.¹⁰ A védelmi miniszter bejelentése vitát robbantott ki a politikai életben: az Egyesült Baloldal (Izquierda Unida) szerint a bevándorlók szolgálata csak úgy lehetséges, ha megismerkednek a jogaikkal és kötelezettségeikkel, mert az alkotmányos jogaikat nem ismerő katonák nem vehetnek részt az alkotmányon alapuló szervezetben; a Munkások Uniója szerint sem lehet rábízni az ország védelmét olyan katonákra, akik nem ismerkedtek meg az alapvető jogaikkal. A kialakult közvélemény ellenére a védelmi miniszter 2001. március 20-án bejelentette, hogy mintegy 2000 bevándorló felvételét tervezi a hadseregbe és ennek érdekében változtattak a felvételi követelményeken: 1999-ben az intelligencia-teszten elérendő 90 pontot 70-re csökkentették; az érettségi vizsgát, mint követelményt eltörölték, amivel a kormány körülbelül 200 ezer fiatalra számított; a fizikai felvételi követelményeken könnyítettek; a korábbi 160 cm minimum magasságot 155 cm-re csökkentették, a látást tekintve a 3 dioptria 6-ra változott; a 26 év, mint a jelentkezés felső korhatára 28 évre emelkedett.¹¹

2000-ben a további intézkedések között szerepelt a nők haderőbe történő bevonása, a belépést megkönnyítendő óvodákat hoztak létre. A spanyol emigránsok utódai számára lehetővé tették, hogy Argentínában és Uruguayban teljesítsék a spanyol haderő kiválasztási folyamatát. 2002-től új kiválasztási rendszert vezettek be, amelynek lényege, hogy a fegyveres erők üres helyei betöltésére egész évben volt lehetőség, nem voltak kiemelt toborzási időszakok és így elkerülték azt, hogy a felvételi feladatokat teljesítő jelentkezők esetleg pozíció nélkül maradjanak. A kiválasztási folyamat részét képezte egy orvosi vizsgálat, egy szimbolikus jellegű, komoly felkészülést nem igénylő fizikai felmérés és egy pszichológiai vizsgálat, amelynek a korábbi évektől eltérően nem

⁹ Frieyro de Lara, i.m. 146. p.

¹⁰ Sz.n.: Operation Essential Harvest.

<http://www.jfncaples.nato.int/page7192527.aspx> (2014. 03. 31.)

¹¹ Frieyro de Lara, i.m. 144. p.

volt döntő jelentősége a felvétel során. Tekintetbe véve a felvételi folyamat „nehézségét”, a jelentkezők és a betöltésre váró helyek számát, a 2000-es évek elején valójában nem volt szükség kiválasztásra, szinte bárkit felvettek, aki önként jelentkezett, akár megfelelő iskolai végzettség nélkül. A 2001-ben felvett állomány 45%-a nem rendelkezett érettségi vizsgával sem.¹²

Az általános hadkötelezettség eltörlése után a professzionális haderő rekrutációs bázisát a 18-28 év közötti fiatalok jelentették és jelentik ma is, de a jelentkezők száma folyamatosan csökken és a spanyol Nemzeti Statisztikai Hivatal adatai szerint egyre kevesebb fiatalra számíthat a hadsereg a demográfiai változások, az elöregedő társadalom miatt: az 1990-es években az egész társadalomban 7 millióan voltak 18-28 év közöttiek, előrejelzések szerint 2020-ra már csak alig 4,6 millióan, 2050-re pedig 4 millióan lesznek. Míg 1998 és 2002 között évente 20 ezer főt vonzott a hadsereg, 2001-ben és 2002-ben már csak 10 ezret, 2010-re a szám 8 ezerre csökkent és az érdeklődés további csökkenése, valamint a demográfiai változások miatt 2020-ra évente alig 7500 jelentkezővel számolhat a haderő. A másik oldalon azonban problémát jelentenek a hadseregből kikerülő katonák: az 1990-es években a teljes állomány 7%-a hagyta el a szervezetet évente, 2001/2002-től az arány 15%-ra emelkedett, így évente mintegy 1000 fővel csökken a létszám és a tendenciát követve 2020-ra mindössze 52 ezer fő lehet csak a tényleges állomány.¹³ Az adatok alapján egyre nagyobb szükség lesz a fegyveres erőkben a külföldiek, valamint a második és harmadik generációs bevándorlók szolgálatára.

A spanyol Fegyveres Erőket jelenleg 134.900 hivatásos és szerződéses állományú katona (szárazföldi haderőnem: 70.800 fő; légierő: 20.600 fő; haditengerészet: 22.200 fő; összhaderőnemi: 21.300 fő), valamint 14.200 tartalékos (szárazföldi haderőnem: 3.000 fő; légierő: 2.200 fő; haditengerészet: 9000 fő) alkotja. Félkatonai alakulatoknál 80.700 fő szolgál: 79.950 fő a csendőrségnél (Guardia Civil) és 750 fő a partiőrségnél (Guardia Civil del Mar).¹⁴ Az ország 8 katonai körzetre van osztva, az összhaderőnemi parancsnokság Madridban található. A szárazföldi erők

¹² Frieyro de Lara, i.m. 154. p.

¹³ Sandell, Rickard: Las barreras demográficas al reclutamiento militar: mínimos necesarios para mantener el número de efectivos en las fuerzas armadas. (Real Instituto Elcano, Madrid, 2003) 2. p. <http://www.realinstitutoelcano.org/wps/wcm/connect/d7d0e3004f0186f6bbc8ff3170baead1/ARI-135-2003-E.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=d7d0e3004f0186f6bbc8ff3170baead1> (2014. 03. 31.)

¹⁴ Military Balance 2014. (The International Institute for Strategic Studies, London, 2014) 138. p.

központja Madrid mellett Sevilleben, a légierő központja Zaragozában, míg a haditengerészeté – amelyhez 1 tengerészgyalogos dandár tartozik – Huelvában és Cádizban van. A három haderőnemen kívül említést kell tenni a később részletesen tárgyalt elit alakulatról, a spanyol Légioról, amely francia mintára szerveződött, körülbelül 5000 főből áll és Ceutában, Melillában, valamint Andalúziában állomásozik. A Légio korábban a legtöbb bevándorlót befogadó alakulat volt. Katonái részt vettek a bosznia-hercegovinai, az iraki és az afganisztáni műveletekben, a leghíresebb légionárius Francisco Franco tábornok volt.

A spanyol Fegyveres Erők a Képviselők Kongresszusának (Congreso de los Diputados) hozzájárulásával az alábbi nemzetközi műveletekben vesznek részt: az ENSZ libanoni missziójában (UNIFIL) 587 fő, a NATO afganisztáni missziójában (ISAF) 856 fő, az EU mali missziójában (EUTM) 59 fő, Ugandában az EUTM Somalia misszióban 16 fő, az EU bosznia-hercegovinai missziójában (EUFOR-ALTHEA) 12 fő, az EBESZ moldovai missziójában 1 fő és a koszovói missziójában 2 fő. Továbbá 1 járőrhajóval részt vesz az Atalanta Műveletben (EU) a szomáliai partoknál, valamint a NATO földközi-tengeri missziójában (Active Endeavour) 1 rombolóval.¹⁵ A nemzetközi jelenlét által Spanyolország a harmadik világ országainak 7. legfőbb segélyezőjévé vált, az ENSZ költségeihez való hozzájárulásban a 9. helyet foglalja el, jelenlegi gazdasági helyzete miatt azonban a többi tagállamnál kevesebbel járul hozzá a NATO védelmi költségeihez. A spanyol védelmi kiadások 2011 óta körülbelül 1 milliárd dollárral csökkentek évente. 2011-ben 15 milliárd dollárt (a GDP 1,02%-a) költöttek védelemre, 2013-ban már csak 11,6 milliárd dollárt (a GDP 0,84%-a).¹⁶

I/2. A spanyol közvélemény a haderőről

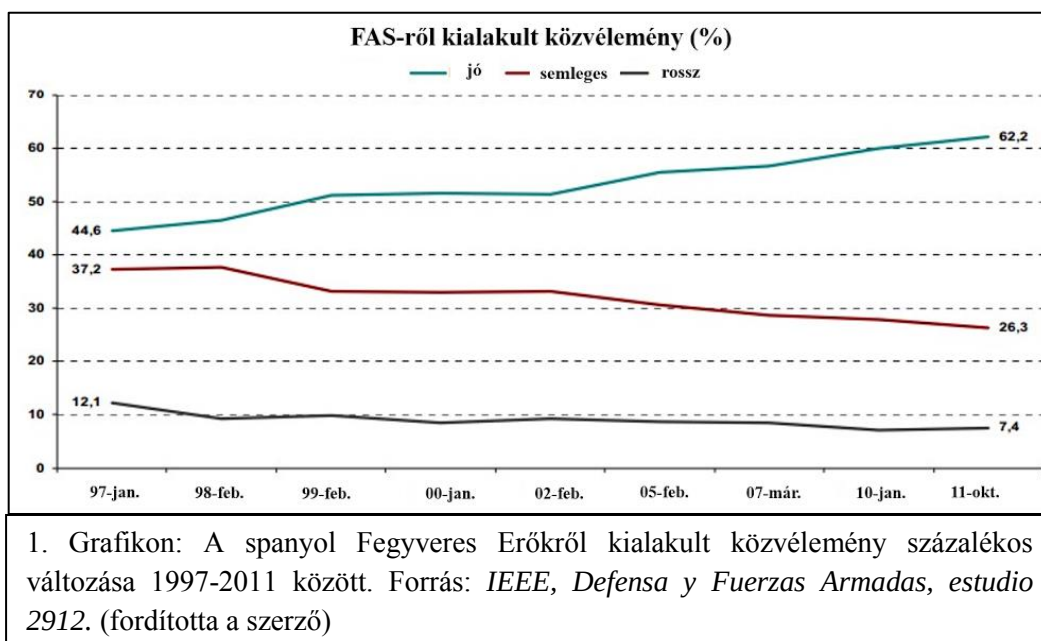
A spanyol Stratégiai Tanulmányok Intézete (Instituto Espanol de Estudios Estratégicos, a továbbiakban IEE) 2011-ben egy közvélemény-kutatás keretében mintegy 2500 spanyolt kérdezett meg a nemzet védelméről és a fegyveres erőkről. Az utóbbiakkal kapcsolatban értékelni kellett a katonai hivatást, a katonákat, a haderőt, mint szervezetet, valamint véleményt kellett alkotni a fegyveres erők fenntartásának szükségességéről és a nők részvételéről.¹⁷ Az alábbi grafikonon látható, hogy míg 1997-

¹⁵ Military Balance 2014, i.m. 138. p.

¹⁶ Military Balance 2014, i.m. 138. p.

¹⁷ Moréu Munáiz, Fernando: Una perspectiva actual de la sociedad española hacia sus Fuerzas Armadas. 8. p.

ben a lakosság 44%-a volt jó véleménnyel a fegyveres erőkről, 2011-ben már 62%. A eltelt 14 évben növekedett a szervezet lakosság általi támogatottsága, míg a semleges és rossz véleményen lévők száma csökkent.

A katonai hivatással kapcsolatban kiderült, hogy a spanyolok nem tesznek különbséget a hivatásos és a szerződéses állományú katonák között. A megkérdezettek 65%-a szerint a haderő megfelelően felkészült és képes ellátni az ország védelmét – 1997 és 2009 között egyébként a fegyveres erők minden évben a „megfelelően felkészült” értékelést kapta.¹⁸ A közvélemény-kutatás révén kiderült az is, hogy a politikai hovatartozás hogyan befolyásolja az FAS-ról alkotott véleményt: a baloldallal szimpatizálók sokkal kritikusabbak a felkészültséget, képességeket illetően, míg a jobboldaliak jóval képzetebbnak tartják a katonákat. A nők hadseregben való részvételét illetően a spanyol társadalom modern felfogású, 89% szerint lehetővé kell tenni, hogy a nők ugyanazokat a pozíciókat tölthessék be, mint a férfiak. A gyengébbik nemmel kapcsolatban a 18-26 év közötti férfiak 91%-a preferálna egy harcoló alakulatban szolgálatot teljesítő nőt párként. Ez a fajta modern gondolkodás megnyilvánul annál a kérdésnél is, hogy a szülők ösztönöznék-e a lányukat/fiukat, hogy jelentkezzen a hadseregbe. A szülők véleménye – függetlenül attól, hogy lányról vagy

<http://www.revistaindice.com/numero42/p8.pdf> (2014. 03. 31.)

¹⁸ Moréu Munáiz, i.m. 10. p.

fiúról van szó – szinte megegyezik: 45%-uk biztatná, míg 22% a gyermekre bízna a döntést.¹⁹

Az IEEE közvélemény-kutatását megelőzően 2007-ben készült felmérés azt mutatja, hogy a spanyolok a Korona, a nemzeti rendvédelmi szervek után a 3. helyen értékelik az FAS-t.²⁰ A fegyveres erők legfőbb értékeinek a bátorságot, a technikai felkészültséget, az engedelmisséget és a becsületességet tartják. A 16-24 év közötti fiatalok arra a kérdésre, hogy miért vonzó a katonai pálya, a következő válaszokat adták:²¹

- 61% a személyes elhivatottság,
- 29% az életforma,
- 66% a figyelemfelkeltő fizetés,
- 57% a közigazgatásban való későbbi elhelyezkedés,
- 55% az FAS-en belüli biztos előrejutás lehetősége,
- 56% a békét fenntartó szervezetben való részvétel lehetősége,
- 48% a csapatszellem miatt.

A megkérdezett 16-24 éves fiatalok 45%-ának van olyan barátja, aki komolyan tervezi a katonai pályafutást. 4%-uk lehetségesnek tartja, hogy a katonai pályát választja, 9% pedig szinte kizárja ennek a lehetőségét. A 4%, aki lehetségesnek tartja a haderőhöz való csatlakozást a következőképpen oszlik meg: 60% fiú, 40% lány; 55% alsóbb osztályokból, 45% a középosztályból származik; 60% felsőfokú, míg 40% középfokú tanulmányokat folytat. A választás okát tekintve 63% csatlakozna a hivatástudat miatt, de csak 56% tudja magát hosszú távon elképzelni az FAS-ben. A megkérdezett 16-24 év közötti lányok mindössze 22%-a választaná ezt a pályát, a fiúk 90%-a viszont könnyen elfogadná, ha a párjuk harcoló alakulat tagja lenne. A 25 éven felüli spanyolokat tekintve 34% ösztönözné a gyermekét (eltekintve attól, hogy lány vagy fiú), hogy a katonai pályát válassza, 36% lebeszelné róla, 26% pedig semleges maradna a kérdésben.²²

¹⁹ Moréu Munáiz, i.m. 11. p.

²⁰ Llera Ramo, Francisco J.: Fuerzas armadas y sociedad. (Catedra Miguel de Cervantes, Zaragoza, 2010) 6. p.

²¹ Llera Ramo, i.m. 10. p.

²² Llera Ramo, i.m. 11. p.

A Granadai Egyetem 2008-ban végzett kutatást arról, hogy mit gondol a spanyol társadalom a bevándorlók hadseregbeli jelenlétéről. Az 1200 megkérdezett személy az alábbi válaszokat adta:²³

- 40%-a szerint a jelentkezésnél a legfőbb motiváció a patriotizmus és a Spanyolország védelme iránti elkötelezettség,
- 75% a megfelelő juttatásokat és a spanyol állampolgárság lehetőségét tartja motivációs eszköznek,
- 70% egyetért/nagyon egyetért a bevándorlók jelenlétével,
- 40% szerint a haderő eszközként szolgál az országba érkezők minél teljesebb integrációjához.

I/3. A bevándorló, mint zsoldos

A bevándorlók haderőbeli alkalmazása kapcsán felmerül, hogy ők nem az elhivatottság miatt lépnek be a szervezetbe, hanem csupán pénzszerzési céllal, ezáltal gyakran zsoldosként tekintenek rájuk. Az ENSZ Közgyűlés 1989. december 4-én megszavazott egy, a zsoldosok toborzását, finanszírozását, kiképzését tiltó konvenciót (A/RES/44/34), amelyben meghatározta a zsoldos fogalmát: „olyan személy, akit helyben vagy külföldön toboroztak, hogy fegyveres konfliktusban harcoljon, ténylegesen részt vegyen az ellenségeskedésben; alapvetően nyereségvágyból motivált arra, hogy részt vegyen az ellenségeskedésben; a konfliktusban részt vevő fél ténylegesen anyagi ellenszolgáltatást helyezett vagy nevében helyeztek kilátásba, amely lényegesen meghaladja a konfliktusban részt vevő fél fegyveres erejében hasonló rangban vagy feladatkörben szolgálók javadalmazását; nem rendelkezik sem a konfliktusban részt vevő fél, sem a konfliktusban részt vevő fél által ellenőrzött terület állampolgárságával, nem tagja a konfliktusban részt vevő fél fegyveres erejének, nem a fegyveres szervezet tagjaként vezényelték hivatásos szolgálatra a konfliktusban részt nem vevő állam által; nem illetik meg a harcoló felek és a hadifoglyok jogai, az alkotmányos kormányzat és a rend stabilitása ellen dolgozik.”²⁴

²³ Duran-Calderón, Ivette: Latinoamericanos en el Ejército Español. <http://lacomunidad.elpais.com/ivettedurancalderon/2008/11/16/latinoamericanos-el-ejercito-espanol> (2014. 03. 31.)

²⁴ Peczőli Ákos: Outsourcing a válságkezelésben I. – Zsoldosok. In: Hadtudományi Szemle 5. évf. 2. szám. (Nemzeti Közszerződési Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Budapest, 2012) 339. p. http://epa.oszk.hu/02400/02463/00013/pdf/EPA02463_hadtudomanyi_szemle_2012_3-4_333-349.pdf (2014. 03.30.)

A konvencióban meghatározottak alapján a spanyol fegyveres erőkben szolgáló külföldi katonák nem tekinthetők zsoldosoknak, ezt támasztja alá a spanyol katonákkal megegyező bánásmód és a diszkrimináció tilalmának hangsúlyozása. A haderőben a külföldiekre ugyanolyan jogok és kötelezettségek vonatkoznak, mint a spanyol állampolgárokra, az egyetlen különbség az, hogy a spanyolokkal ellentétben nekik kötelező oktatási programban kell részt venni, ahol megismerkednek a spanyol történelemmel, alkotmánnyal, értékekkel, kultúrával és hagyományokkal (Ezeket a 2002. november 29-i 1244/2002. királyi rendelet 10. cikke rögzíti).²⁵

²⁵ 1244/2002. Real Decreto.

<http://www.boe.es/boe/dias/2002/11/30/pdfs/A42024-42028.pdf> (2014. 03. 31.)

II. A migráció hatása a spanyol védelmi kultúrára

II/1. A bevándorlók és a védelmi kultúra kapcsolata

A bevándorlók számának növekedése nem jár együtt a spanyol társadalom identitásvesztésével vagy eltűnésével. A bevándorlók nagyrészt megőrzik saját nemzeti identitásukat, ám az integrációval átvesznek bizonyos értékeket, szokásokat a befogadó országtól, alkalmazkodnak hozzá, ezáltal nem jelentnek veszélyt Spanyolország védelmi kultúrájára. Ehhez természetesen elengedhetetlen a megfelelő szocializáció, a haderőről és a biztonságról, védelemről kialakított nézet, ami lehet negatív abban az esetben, ha a bevándorlók származási országban például katonai junta kezében van a hatalom. A legtöbb bevándorló nem kerül kapcsolatba a fegyveres erőkkel, inkább a bevándorlók leszármazottai körében válhat a katonai hivatás népszerűvé a különféle toborzókampányok révén.

A haderő a társadalom leképeződése, visszatükröződése, ezáltal a szervezet is multikulturális jelleget ölt és a társadalmi integráció egyik eszközévé, helyszínévé válik. Ha a hadsereg nem vonná be a bevándorlókat, akkor az asszimiláció akadályaként tekintenének rá és még több jelentkezőtől esne el, akik az első generációs bevándorlók már Spanyolországban született utódai. A spanyolokkal együtt a bevándorlók is tudják, hogy az ország biztonsága és védelme alapvető a jólét, a fejlődés, a javak, a hagyományok, az értékek miatt és ehhez mindenki köteles hozzájárulni, nem pedig akadályozni azt. A multikulturális spanyol társadalomban két nézőpont alakult ki a védelmi kultúráról: az egyik szerint feladata a polgárok szocializációja és a spanyol Fegyveres Erők alkalmassá tétele, hogy az új típusú biztonsági kihívásokra megfelelő választ adjon; a másik értelmezés szerint a védelmi kultúra elsődleges feladata a bevándorlók integrációja a multikulturális társadalomba.²⁶

II/2. A multikulturális haderő felé vezető út: az Egyesült Királyság, Spanyolország és Hollandia

A többi európai országhoz képest Spanyolországban a haderő társadalmi presztízse alacsony volt, köszönhetően Francisco Franco katonai diktatúrájának és annak, hogy az ország egyik világháborúban sem vett részt. Ezzel szemben az Egyesült Királyságban a fegyveres erők magas társadalmi elismertséggel bírt, amely egyrészt a

²⁶ Enamorado, i. m.79. p.

gyarmati múlt öröksége, másrészt olyan sikeres hadműveletek eredménye, mint a Falkland-szigeteken vívott háború. A lakosság véleményétől függetlenül a legtöbb európai állam ugyanazzal a problémával szembesült: hogyan tegyék vonzóvá a fegyveres erőket a fiatalok körében. Az érdektelenség mellett problémát okozott és okoz ma is az előregedő társadalom jelensége. Az Egyesült Királyságban a szolgálatra megfelelő korú fiatalok száma 1987-ben 4,3 millió, 2000-ben már csak 3,4 millió volt, Spanyolországban 1989-ben 10 millió fő volt, 1999-ben csak 8 millió, 2050-ben várhatóan 4 millió lesz a 18-26 év közötti állampolgárok (férfiak és nők egyaránt) száma.²⁷

A haderőnek versengenie kellett a jelentkezőkért más intézményekkel (egyetemek és a munkaerőpiacon megjelenő vállalatok), ezért a siker érdekében új stratégiákat dolgoztak ki: a spanyol Védelmi Minisztérium kezdeményezésére azok a katonák, akik emberi erőforráshiányban szenvedő alakulatoknál szolgáltak, háromszoros fizetést kaptak; Hollandiában és az Egyesült Királyságban pedig külön toborzási kampányokkal keltették fel az ott élő kisebbségek figyelmét az 1990-es években. Az Egyesült Királyságban végzett kutatások kimutatták, hogy kialakult az „intézményi rasszizmus”, amely szerint az állami szervekben – különösen a haderőben és a rendőrségben – rendkívül alulreprezentáltak voltak a bevándorlók, holott a lakosság 7%-át alkották; a brit hadsereg egészét vizsgálva 1999-ben csak 1,41%-ban voltak jelen (a szárazföldi erőknél 1,75%, a légierőnél 1,13%, a haditengerészetnél 0,91%).²⁸

Az Egyesült Királyság mellett a holland Védelmi Minisztérium is meghirdette a „változatosság politikáját” és célul tűzte ki a bevándorlók minél nagyobb képviseletét a haderőben.²⁹ A megvalósítás első lépéseként a parancsnokokat készítették fel arra, hogy egyenlően kezeljenek minden katonát etnikai, vallási és kulturális hovatartozástól függetlenül; majd a toborzásért és kiképzésért felelős tiszteket képezték ki, hogy kapcsolatba tudjanak lépni az adott közösségekkel, sport- és ifjúsági szervezeteikkel; harmadik lépésként lefektették a szervezetben a kisebbségekre vonatkozó jogokat (leginkább a vallást, a táplálkozást, az öltözködést illetően), biztosították a vallásgyakorláshoz szükséges időt és helyet; végül pedig kialakították a politika

²⁷ Sandell, i. m. 2. p.

²⁸ de Cueto Noguerras – Novoa Buitrago, i.m. 15. p.

²⁹ de Cueto Noguerras – Novoa Buitrago, i.m. 16. p.

alkalmazásának felülvizsgálati rendszerét és elkészítettek egy szabályzatot, amely a fegyveres erőkön belüli diszkriminációt szankcionálja.

Spanyolország a fentebb említett két országhoz képest fiatal befogadó országnak számít, csak az 1980-as évektől növekedett meg a bevándorlók száma, míg az Egyesült Királyság és Hollandia már az 1950-es évektől fontos célország volt. Mivel az ibériai államban az 1990-es években még csak 2 jelentős bevándorló kisebbség élt, a dominikaiak és a marokkóiak, ezért nem alakult ki olyan integrációs politika, mint a briteknél vagy a hollandoknál. A bevándorlók integrációja akkor került előtérbe, amikor a haderő az ezredfordulón szembesült az emberi erőforrás hiányával és részben a külföldiekben látta a lehetőséget ennek pótlására.³⁰

A multikulturális haderő előnye, hogy segít a különböző kisebbségeknek a befogadó ország nemzeti identitását elsajátítani; erősíti azt az elképzelést, miszerint a társadalom minden tagja számára biztosítani kell a lehetőséget, hogy az állami intézményekben, szervezetekben – származástól függetlenül – képviselje magát; a bevándorlókat pedig a politikai és társadalmi alrendszer fontos elemévé teszi. A fegyveres erők presztízsét növeli azzal, hogy igazságos és szolidáris szervezetként jeleníti meg a közvélemény előtt, amely alkalmazkodik a kihívásokhoz és küzd a diszkrimináció ellen. A multikulturális jelleg növeli a szervezet hatékonyságát, gyorsabban létrejön a más nemzetiségűekkel való együttműködés a nemzetközi missziókban és a nyelvi problémák is kiküszöbölhetőek.

A brit haderő legénységi állományába 18-33 év közötti, a Brit Nemzetközösség tagállamai állampolgárai, a brit tengerentúli területek polgárai, az Ír Köztársaság és Nepál állampolgárai jelentkezhetnek, akiknek – a spanyolországihoz hasonlóan – orvosi, pszichológiai és fizikai alkalmassági vizsgálatot kell teljesíteniük. A 2013. július 11-én hatályba lépett törvény alapján a jelentkezés előfeltétele, hogy legalább 5 évig Nagy-Britanniában kell élni és ezalatt maximum 6 hónapra lehet elhagyni az országot.³¹

Hollandiában a „változatosság politikája” nem érte el a haderőt, ott nem alakult ki multikulturális hadsereg, de déli szomszédjánál, Belgiumban igen. 2004 óta jelentkezhetnek külföldiek a fegyveres erökhöz, a spanyol és a brit példától eltérően

³⁰ de Cueto Noguerras – Novoa Buitrago, i.m. 18. p.

³¹ Sz.n.: Nationality and Residency.

<http://www.army.mod.uk/join/20149.aspx> (2014. 03. 31.)

csak az Európai Unió olyan állampolgárai tehetik ezt meg, akik franciául vagy hollandul beszélnek. Az alakulatok 60%-ában a holland, 40%-ában a francia nyelv a kötelező a lakosság flamand-vallon összetételének megfelelően, de mivel sokkal többen jelentkeznek délen, így az északi, holland alakulatokban sok hely áll rendelkezésre, míg a francia nyelvű alakulatokban 1 helyre akár 12 jelentkező is juthat.

A toborzással kapcsolatban érdemes összehasonlítani a spanyol és brit fegyveres erőket, még azon tényeket figyelembe véve is, hogy a brit haderő nagyobb a spanyolnál, az Egyesült Királyságot mintegy 18 millióval többen lakják, mint Spanyolországot és a brit hadsereg 16-30 év közöttiek jelentkezését várja, míg a spanyol fegyveres erőkhöz 18-26 év közöttiek nyerhetnek felvételt. Annak ellenére, hogy a brit haderő nagyobb számú jelentkezőre számíthat a fent említett tényezők következtében, a spanyolhoz hasonló demográfiai változások a szigeten is problémát okoznak: míg Spanyolországban 2050-re 3 millióval csökken a 18-28 év közöttiek száma, addig az Egyesült Királyságban csak 1 millióval fővel lesz kevesebb a 16-30 év közötti lakos. Összehasonlítva a haderőket elhagyó katonák arányát, mindkét államban közel azonos évente (15% Spanyolországban, 13% az Egyesült Királyságban). A haderő iránti érdeklődést és a jelentkezőket tekintve azonban a britek vezetnek a spanyolok előtt: az előbbieknél a toborzott létszám 2 százalékponttal nő évente, a félszigeten csak 1,6 százalékponttal (az ideális a 2,5 százalékpontos éves növekedés lenne, hogy az állomány létszáma ne csökkenjen). A 2,5 százalékpont, mint referenciaszám elérésével évente 11-16 ezer fiatal csatlakozna a spanyol fegyveres erőkhöz.³²

³² Sandell, i.m. 5. p.

III. A bevándorlók és az FAS kapcsolata

III./1. Történelmi gyökerek

A spanyol történelemben nem a Légio az első alakulat, ahol külföldiek szolgáltak. A XVI. századi Európában voltak területek, amelyek a zsoldosokat biztosították főleg Itália, Spanyolország és Franciaország számára. Ilyen területnek számítottak a svájci kantonok, Írország és Skócia is. Az utóbbi zsoldosai inkább a francia hadseregben szolgáltak, míg az írek a spanyolokat erősítették.

Az első ír zsoldosok 1587-ben csatlakoztak a spanyol hadsereghez és két évtized alatt annak fontos részévé váltak. Akkoriban Spanyolországot demográfiai válság sújtotta, melyet főként az Amerikába való kivándorlás és a háborús veszteségek okoztak. Az emberi erőforrás pótlása miatt fordult a hadsereg az írek felé, akik vonzóak voltak a katolikus vallásuk és Anglia-ellenességük miatt. Mivel Spanyolország háborút viselt az angolok ellen, így az „ellenségem ellensége az én barátom” elvet követte, amikor az ír zsoldosok segítségét kérte. A XVI. század utolsó éveiben 18-22 ezer ír csatlakozott a spanyol hadsereghez, az angol polgárháború idején további 34 ezer katona érkezett az Ibériai-félszigetre.³³ Az ír katonák még az 1936-1939 közötti spanyol polgárháborúban is részt vettek: összesen 900-an harcoltak, 200 fő a köztársaságparti Nemzetközi Dandárban és 700 fő az Ír Dandárban Francisco Franco oldalán.³⁴

A XVIII. században újabb külföldi ezredek jelentek meg a Bourbon-haderőben, V. Fülöp király seregében 4 ír, 10 itáliai és 26 vallon ezred szolgált. Az évszázad során folyamatosan csökkentették a létszámukat, majd 1768-ban III. Károly király utasítására összevonták az ezredek és létrehozták a Külföldiek Királyi Ezredét (Regimiento Real de Extranjeros), amely 1778-ig teljesített szolgálatot.³⁵ A legtöbb külföldit alkalmazó alakulat a Ceutában állomásozó Állandó Ezred (Regimiento Fijo) volt, amely 1693 óta létezett: a teljes állomány 33%-a francia, 26%-a itáliai, 23%-a portugál, a fennmaradó 18% pedig flamand, német, svájci és ír volt. A francia zsoldosokat leginkább Ceuta közelsége, Franciaország népességnövekedése és a megélhetési problémák ösztönözték

³³ Rodríguez, Moisés Enrique: The Spanish Habsburgs and their Irish soldiers (1587-1700) 126. p.
http://www.irlandeses.org/0707_125to130.pdf (2014. 03. 31.)

³⁴ Racine, Karen: Irish soldiers in Spain and Latin-America: an introduction.
<http://www.irlandeses.org/1003racine.htm> (2014. 03. 31.)

³⁵ Villar García, María Begoña: Los extranjeros en la España moderna. In: Actas del I Coloquio internacional, II. (Universidad de Málaga, 2003) 632. p.
<http://dialnet.unirioja.es/servlet/libro?codigo=3567> (2014. 03. 31.)

a szolgálatteljesítésre, a legtöbben Párizs környékéről, a Pireneusok térségéből, Provence-ból, Languedoc-ból és a Rhone-vidékről származtak. Itáliát tekintve a legtöbb zsoldos északról, Lombardia, Piemont és Emilia-Romagna területéről érkezett, valamint Róma környékéről és Szicíliából (1. kép). A ceutai Állandó Ezredben szolgáló külföldiek 94%-a tartozott a legénységi állományba és csak 6% az altisztek, tisztek közé. Főként százados és hadnagy rendfokozattal rendelkeztek, a franciák és írek között alezredek is voltak. Az 1730-1767 közötti időszakban Ceutát az alábbi okokból hagyták el a külföldi katonák családjai: a szolgálatot teljesítő személyek 91,7%-a kilépett (főleg svájciak, írek), 5,2%-a elhunyt, 3,1%-a teljesítette a szolgálatot (portugálok, itáliaiak, franciák).³⁶

III/2. A muszlim vallású katonák

A pályamunkámban elsősorban a latin-amerikai bevándorlókkal foglalkozom, de a spanyol Fegyveres Erőkről kialakítandó kép szükségessé teszi a Ceutában és Melillában szolgáló marokkói katonák említését is. A területen minden negyedik katona az arab országból származik és muszlim vallású. A hagyományaik, szokásaik tiszteletben tartása csak apróbb változtatásokat igényelt az ott szolgáló alakulat részéről: a Ramadán idején eltérő ételt kapnak, módosul a reggeli és a vacsora ideje, felmentést kapnak a legnehezebb fizikai feladatok alól és péntekenként kimenőt kapnak az imádkozás érdekében.³⁷

Az említett változtatások bebizonyították, hogy elkerülhetőek a vallási különbségek okozta konfliktusok a szervezetben, arról azonban nem győzte meg a spanyolokat, hogy a marokkóiak csupán az ibériai ország iránti elhivatottság miatt szolgálnak a haderőben és nem az állampolgárság megszerzése miatt. A spanyolok négy csoportra oszthatóak aszerint, hogy milyen veszélyeket látnak a muszlim katonák alkalmazásában:³⁸ az első csoport megkérdőjelezi az ország iránti hűségüket és úgy gondolja, hogy egy Marokkóval való konfliktus esetén az anyaországukat választanák; a második csoport szerint veszélyt jelentenek Spanyolország biztonságára a radikális

³⁶ Carmona Portillo, i.m. 254. p.

³⁷ Caballud Hernando, María Belén: La realidad de la mujer extranjera en las Fuerzas Armadas Españolas. In: Monografías de CESEDEN 95., Integración de extranjeros en las Fuerzas Armadas Españolas. (Ministerio de Defensa, Madrid, 2007) 110. p.

³⁸ Antunez Moreno, Juan Carlos: Los soldados musulmanes en el ejército español: marco jurídico, situación actual y futuro próximo.

http://www.webislam.com/articulos/31366los_soldados_musulmanes_en_el_ejercito_espanol_marco_juridico_situacion_actual_y.html (2014. 03. 31.)

iszlám irányzatok megjelenése és térnyerése miatt; a harmadik csoport a muszlimok fegyelmezetlenségét és felkészületlenségét emeli ki; a negyedik csoport abban lát veszélyt, hogy az említett katonák könnyen megszegik a haderő szervezeti szabályait (csak a Korán és az iszlám vallás tradíciói szerint élnek, viselkednek).

Muszlim vallású katonákat 1987 óta toboroz a spanyol haderő Ceutában és Melillában, azóta folyamatos a feszültség a spanyolok és a muszlimok között és ezt fokozzák a marokkói újságokban 2002 óta megjelenő hírek, miszerint a nem katolikus vallású katonákat megfosztják az ellátástól, vissza kell szolgáltatni a fegyverüket, nem kapnak fizetést és gyakran bántalmazzák őket a spanyol katonák. A Ceutában szolgáló alakulat parancsnoka, Juan Yagüe tábornok korábban úgy reagált az álhírekre, hogy „a muszlim katonák mindegyike spanyol, mert hűséget, becsületességet esküdtek a spanyol zászlónál és nem azért, mert egyik vagy másik vallás gyakorlói.” A katonákkal kapcsolatos hírek azonban nem mindig alaptalanok: 2006-ban letartóztattak öt katonát, közülük kettő muszlim volt, mert mobiltelefonnal rögzítették, ahogy elégetik János Károly spanyol király fényképét. A média figyelmét akkor sem a spanyol katonák keltették fel, hanem a két muszlim jelenlétét emelték ki ahelyett, hogy feltették volna a kérdést: vajon mennyire spanyol egy muszlim katona, aki egy ilyen bűncselekményben részt vesz és mennyire spanyol az a spanyol katona, aki képes ezt megszervezni.³⁹

A muszlim vallású katonák integrációja nehezebb, mint például a latin-amerikaiaké. Velük kapcsolatban a spanyolok bizalmatlanabbak, sokszor a hiányos felkészülés miatt hibáztatják őket, ha az alakulat nem tud hatékonyan működni. Ha pedig nyilvánosan őket teszik felelőssé, akkor a muszlimok gyakran rasszizmussal vádolják a spanyol katonákat. A felelősség áthárítása nem segíti a munkát, ahogy az sem, hogy az alakulatokon belül az együttműködés helyett inkább az egymás mellett működés jellemző. A beilleszkedés megkönnyítésére a spanyol haderő imámokat alkalmaz, akik a vallási feladatokon túl a katonák viselkedésének alakításáért, a hadsereg értékeinek átadásáért is felelősek. Az imámok segítenek a katolikus és muszlim vallású katonák közötti bizalom, az egymás iránti tisztelet kialakításában. A haderőben tapasztalt eredmények pedig hatnak a Ceutában és Melillában élő marokkóiakra és talán a 60%-ban spanyolelles lakosság megérti és elfogadja, hogy erre az együttműködésre, együttélésre szükség van.

³⁹ Antunez Moreno, i.m.

III/3. A Spanyol Légión, mint a migránsokat integráló alakulat

A Spanyol Légión – francia mintára – 1920. augusztus 28-án alapították Ceutában az 1920. február 28-án kiadott királyi dekrétum alapján, amelyet megerősített az 1920. szeptember 4-i királyi rendelet és rögzítette a szervezeti szabályokat. A Külföldi Ezred (Tercio de Extranjeros) eredeti feladata az volt, hogy a spanyol fennhatóság alatt álló Marokkóban elnyomja a lázadó törzseket.⁴⁰ A Légión sajátos szellemiségének kialakítása José Millán Astray y Terreros alezredes nevéhez fűződik, aki elsőként fogalmazta meg, hogy Spanyolországnak szüksége van egy hivatásos katonákból álló, a francia Idegen Légiónhoz hasonló elit alakulatra, amelybe a belépés önkéntes mind a külföldiek, mind a spanyol állampolgárok számára, egyetlen követelményként a spanyol zászló iránti feltétlen hűséget szabta meg.⁴¹

José Millán Astray 1919-ben Spanyolország és Franciaország engedélyével Algériába utazott, hogy megfigyelje a francia Idegen Légión működését, tevékenységét és az ott szerzett tapasztalatok alapján egy hasonló alakulatot hozzon létre a hazájában. „Nincs annál nemesebb, mint életünket adni Spanyolország és a hadsereg dicsőségéért, erre tanít a Légión!”⁴² – ezekkel a szavakkal köszöntötte Millán Astray alezredes az első 200 katonát Ceutában. Mivel a Légiónnak nem voltak történelmi gyökerei, előzményei, így Millán Astray parancsnok és parancsnok-helyettese, Francisco Franco a saját elveik szerint formálhatták az alakulatot: a katolikus buzgóság, a halálig tartó szolgálat és a hűség, a becsületesség, a hazaszeretet jelent meg alapvető értéknek. A Légión a két vezető magánhadseregévé alakult, amelynek előnyeit Franco tábornok élvezte az 1936-ban kirobbant spanyol polgárháborúban.

A marokkói Rif törzsek elleni harcokban⁴³ került először bevetésre a Légión, a változó sikereket szemlélve XIII. Alfonz spanyol király külföldön kezdett katonák

⁴⁰ Peczőli, i.m. 339. p.

⁴¹ Solana Cortés, Manuel Jesús: La presencia de los extranjeros en las Fuerzas Armadas Españolas pasado, presente y futuro. In: Monografías de CESEDEN 95., Integración de extranjeros en las Fuerzas Armadas Españolas. (Ministerio de Defensa, Madrid, 2007) 8. p.

⁴² Alvarez, José: The betrothed of death: The Spanish Foreign Legion during Rif rebellion, 1920-1927. (Contributions in Comparative Colonial Studies, number 40, Greenwood Press, London, 2001) 13. p.

⁴³ A Marokkóban húzódó Atlasz-hegység északi részét nevezik Rif-hegységnek, ahol a rif dialektusban beszélő berberiek élnek. Az 1912-ben Fezben megkötött szerződés alapján Spanyolországé lett Ceuta és Mellila környéke, a két zóna közötti terület azonban a Rif törzseké maradt. 1920-ban Spanyolország ennek elfoglalására indított háborút. A harcok 1926-ig húzódtak, végül a délről érkező francia támogatással sikerült a spanyoloknak megszerezni a területet és megadásra kényszeríteni a törzsi vezetőt, Abd-el Krimet.

Antunez Moreno, i.m.

toborzásába: mintegy 300 katona, orvos, ápolónő érkezett Marokkóba az Egyesült Államokból, Kanadából, Mexikóból és további 200 fő Kubából és Puerto Ricóból.⁴⁴ 1920 és 1930 között 48 országból 4300 külföldi lépett be a spanyol Légióba, amivel a 24 ezer fős létszám 17%-át alkották. Az elsők között argentinok érkeztek, 1921-ben 287 önkéntes jelentkezett Buenos Airesből, később Portugáliából és Németországból összesen 1000-1000 fő érkezett, Kubából pedig körülbelül 500 fő.⁴⁵ Rajtuk kívül szolgáltak még többek között szírek, marokkóiak, szerbek, törökök, bolgárok és mexikóiak is a szervezetben. A marokkói háború során a Légiónak sikerült visszaszorítani a lázadó törzseket, megvédeni Melilla városát és hírnévre szert tenni, amellyel José Millán Astray és Francisco Franco is egyre népszerűbbé vált. A Légió megalapítása és a marokkói sikerek nélkül Franco talán nem lett volna 33 éves korában Európa legfiatalabb tábornoka és a jövőbeli spanyol caudillo. Millán Astray parancsnoki képességei mellett komoly sérüléseivel is felkeltette a figyelmet, olyannyira népszerű volt, hogy a háborúban elvesztett jobb szeme ma is látható a Légio Múzeumában Ceutában.⁴⁶

Az első, 1937-es reform előzménye, hogy a külföldi önkéntesek száma csökkent: 1920-ban 20%, 1925-ben 10%, a spanyol polgárháború kezdetére pedig már csak 5%-a volt a teljes létszámnak, ezért a reform részeként az egység nevét megváltoztatták a „Külföldiek Ezredéről” „spanyol Légióra”. A Légio az 1936-1939 közötti spanyol polgárháborúban Franco tábornokot támogatta. Miután megtörtént a hatalomátvétel, Franco 3 ezredből újjászervezte, az ezredek 1943-ban az alábbi elnevezéseket kapták: Gran Capitán, Duque de Alba, Juan de Austria.⁴⁷ A reformot követően a caudillo visszaküldte az alakulatot Marokkóba, tartva egy ellene irányuló esetleges puccstól.

A spanyol Légio aranykora az 1960-as évektől az 1980-as évek elejéig tartott, ezt az időszakot egy volt légionárius elbeszélései alapján ismertetem.⁴⁸ A Légio jellemzői az alábbiak voltak: eredetileg eszközként szolgált a Szahara megfigyelésére

⁴⁴ Alvarez, i.m. 52. p.

⁴⁵ Bermejo García, Romulado: El reclutamiento de extranjeros en las Fuerzas Armadas: comentarios y algunas reflexiones. In: Monografías de CESEDEN 95., Integración de extranjeros en las Fuerzas Armadas Españolas. (Ministerio de Defensa, Madrid, 2007) 133. p.

⁴⁶ Sz. n.: El ojo de Millán Astray.

<http://www.curistoria.com/2008/12/el-ojo-de-milln-astray.html> (2014. 03. 31.)

⁴⁷ Sz. n.: La Legión Española y su operatividad en el extranjero.

<http://www.huertasalama.com/portal/html/documentos/Trabajo%20total%20Premios%20Ejercito%202006.pdf> (2014. 03. 31.)

⁴⁸ Sz. n.: Exclusive interview with a former Spanish Foreign Legionario.

<http://www.newrhodesian.net/viewtopic.php?f=19&t=1609> (2014. 03. 31.)

(2. kép), nem volt a szárazföldi haderőnem része, mint a francia Idegenlégió, hiányzott a katonai kiképzés – csak arra tanították meg az önkénteseket, hogyan kell a sivatagban járőrözni és megfélemlíteni az ott élőket (ezzel szemben a francia Idegenlégió első sorban a külföldi harci bevetésre készítette fel a katonákat).⁴⁹

A francia Idegenlégió az 1960-as évek elején szigorított a kiválasztáson és akiket oda nem vettek fel, azok csatlakoztak a spanyol alakulathoz. Mivel könnyű volt bekerülni és a kiképzés csak pár napig tartott, sok külföldi jelentkezett, az érdeklődés azonban csökkenni kezdett a demokratikus átmenet idején, mivel a Légión szerepe leértékelődött az ország védelmét tekintve és kevesebb anyagi forrás állt a rendelkezésére.

A könnyű felvételi rendszer sokakat megtévesztett, pedig a Légión a spanyol haderő legnagyobb fizikai rátermettséget, kitartást, eltökéltséget igénylő alakulata volt, ahol a sivatagi körülmények között meg kellett küzdeni az étel, ivóvíz, felszerelés, ruházat hiányával is. A kiképzés részét képezte az egyéni és csoportos büntetés, amely legtöbbször verés volt, így gyakoriak voltak a sebesülések, bénulások, csonkítások, halálesetek. A légionáriusok elfogadták ezeket a módszereket és ilyen esetekben a Légión mottójával, az „Éljen a halál!” (Viva la muerte!) skandálásával reagáltak. A durva kiképzést példázza az ejtőernyősök esete, amikor 1972-ben 300 főnek ki kellett ugrania a repülőgépből Fuerteventura (a Kanári-szigetek tagja) egyik városa felett, hogy gyakorolják a lakott területre való ugrást. A végrehajtás eredményeként 13 légionárius meghalt és 40-en súlyosan megsérültek, de mivel 247-en épségben földet értek, így a gyakorlatot sikeresnek nyilvánították.

A folyamatos kiképzés mellett a Légión legfőbb feladata a nemzeti és vallási ünnepekre való felkészülés volt, amelyeken az alakulat felvonulását kísérte a legnagyobb figyelem. A Légión aranykorában a katonák felszerelése elavult volt, a spanyol állami vállalat, a CETME által gyártott M58 karabélyokkal, illetve STAR-62 géppisztolyokkal rendelkeztek. A felvonulásokra M43 Mauser puskákat kaptak és megjelent fontos szimbólumuk, a kecske is. Járművekben hiányt szenvedtek, csak néhány motorral és teherautóval rendelkeztek, ezért gyakran ló-és teveháton járőröztek. A Szaharában szolgálatot teljesítő egység járműveit modernizálták, így rendelkeztek

⁴⁹ Sz. n.: Exclusive interview with a former Spanish Foreign Legionario.
<http://www.newrhodesian.net/viewtopic.php?f=19&t=1609> (2014. 03. 31.)

PANHARD M3 páncélozott szállító járművekkel, AML-90 felderítő harcjárművekkel és AMX-13 könnyű harckocsikkal.

A Légio a fentebb említett időszakban 9000 fős volt, amiből 6000-en mindig a Szahara spanyol részén állomásoztak. Franco tábornok 1975-ös halála után kivonták az egységet a sivatagból és ekkor kezdődött a Légio hanyatlása: a saharai zászlóaljat feloszlatták, több alakulatot összevontak, a spanyol állampolgárok Ceutában és Melillában szolgáltak, míg a külföldi légionáriusok Fuerteventura szigetére kerültek előidézve ezzel a népszerű nyaralóhely hanyatlását. Mindennapossá váltak a betörések, lopások, bankrablások, gyilkosságok, sőt 1979-ben az Ibéria légitársaság DC-9 típusú repülőgépét sikeresen eltérítették.⁵⁰

1984-től változás állt be a Légio életében, szigorítottak a felvételi rendszeren és a légionáriusok a szárazföldi haderőnem katonáival megegyező kiképzést kaptak. Malagában létrehozták a Légio Különleges Műveleti Egységét (BOEL), amely 1985-től Rondában állomásozik és „zöldsapkásoknak” nevezik az ott szolgálókat. A BOEL a legkeményebb magja volt a Légionak, csak 500 főt számlált, 2002-től azonban már nem képezi a Légio részét. A különleges műveleti egységben szolgáló katonák legkülönbözőbb kiképzéseken vesz részt: hegyvidéki, sarkvidéki, tengeri, ejtőernyős.

1985-ben a spanyol Idegenlégio megszűnt, jogutódja a ma is létező spanyol Légio. A Fuerteventura szigetén lévő egység átkerült Malagába, illetve megszüntették a külföldiek toborzását, amelyet csak 2001-től engedélyeztek újra.

A szocialista kormány által végrehajtott haderő-reform következtében az 1987-ben még 8500 fős légio létszámát 6500 főre csökkentették⁵¹ és tervbe vették egy önkéntesekből álló, gyorsan bevethető egység létrehozását. Ugyanebben az évben az alakulatot 4 „terciora” osztották, amely csak a Légiora jellemző, ezredes által irányított, az ezred és a dandár között lévő egység. Az első és a második tercio Ceutában és Melillában szolgált, a harmadik a Kanári-szigeteken, a negyedik pedig logisztikai egységből harcoló egységgé alakult át a Malagához közeli Rondában.

⁵⁰ Sz. n.: Exclusive interview with a former Spanish Foreign Legionario.
<http://www.newrhodesian.net/viewtopic.php?f=19&t=1609> (2014. 03. 31.)

⁵¹ Sz. n.: Spanish Legion.
http://www.mongabay.com/history/spain/spain-spanish_legion.html (2014. 03. 31.)

Spanyolország 1989 óta vesz részt nemzetközi műveletekben és ezekben a Légión főszerepet játszik, jelen volt többek között Koszovóban, Albániában, Bosznia-Hercegovinában, Afganisztánban és Libanonban. 1992. augusztus végén született döntés arról, hogy Spanyolország részt vesz a balkáni konfliktus rendezésében. A Légión negyedik terciojának 900 katonája indult a térségbe, 1995-ben további 8300 főt küldött az ország a szárazföldi haderőnemből. A légionáriusok leginkább Mostar környékén tevékenykedtek, fő feladatai közé tartozott a civil lakosság védelme, az ellátás biztosítása, közlekedési útvonalak biztosítása egészen 2004. március elejéig, amikor kivonultak a Balkánról.⁵²

A Légiónba eredetileg 18 és 40 év közötti férfiakat vettek fel (ma a felső korhatár 29 év), akik 2 évig szolgáltak az alakulatban, amelyről igazolást kaptak és ezzel könnyebben juthattak spanyol állampolgársághoz. Ma a spanyol anyanyelvűek aránya 80% körül van, a külföldiek alacsonyabb aránya annak köszönhető, hogy számukra is megnyíltak a szárazföldi haderőnem, a légierő és a haditengerészet alakulatai. A spanyol fegyveres erők más katonáival szemben az 5000 légionáriust olyan jogok is megilletik, mint a szakáll viselése és a köldökig kigombolt ing menetelés közben.

III./4. A bevándorlók integrációja: a jelentkezés feltételei, motivációs tényezők

Annak köszönhetően, hogy 2002 óta nem spanyolországi születésű személyek is jelentkezhetnek a spanyol haderőbe, 2010-ben a 88,500 fős légénységi állomány 7%-át (5800 fő) bevándorlók adták. A spanyol állampolgárság megszerzése nélkül maximum 6 évig szolgálhatnak, de ez az idő nem teszi lehetővé számukra a magasabb rendfokozat megszerzését. A bevándorlók nagyarányú alkalmazása miatt sok kritika éri a haderőt: a fő érvek, hogy inkább őket vetik be, mint a spanyol állampolgárokat, zsoldosként alkalmazzák őket és háttérbe szorul a hazafiasság, hazaszeretet.

A haderő 2003. januárja óta küld spanyol zászló alatt külföldi katonákat missziókba, az afganisztáni Badghis tartományban szolgáló 950 spanyol katona között 2012-ben 65 bevándorló volt, de ez a szám nem felel meg teljesen a valóságnak, mivel nincsenek benne azok a külföldiek, akik a szolgálati idejük alatt kapták meg a spanyol

⁵² Sz. n.: Exclusive interview with a former Spanish Foreign Legionario.
<http://www.newrhodesian.net/viewtopic.php?f=19&t=1609> (2014. 03. 31.)

állampolgárságot.⁵³ 2003 óta a missziókban 126 spanyol katona vesztette életét, közülük 8 bevándorló volt. 2007-ben Libanonban a spanyol konvojt támadás érte, a 6 áldozatból 3 kolumbiai származású volt. Az afganisztáni Herat tartományban 2007-ben 1 kolumbiai, valamint 2-2 perui és ecuadori származású katona vesztett életét.⁵⁴

A Libanonban és Afganisztánban elhunyt bevándorló katonák mindegyikét spanyol állami temetés keretében búcsúztatták el. A misszióból visszatérő, szintén bevándorló bajtársak szerint a spanyol zászlóért harcoltak, spanyolként bántak velük és már-már spanyol katonának érezték magukat⁵⁵ – ez pedig választ jelent a hadsereget ért kritikákra, miszerint zsoldosként kezelik a bevándorlókat.

A külföldiek spanyol haderőbeli jelenlétét a 2002. július 5-én hatályba lépett 2002/32. törvény szabályozta először, meghatározva a katonai szolgálat alapvető követelményeit. Ezt követően novemberben az 1244/2002. királyi rendeletben rögzítették, hogy a légénység összlétszámát tekintve maximum 2% lehet a bevándorlók aránya: az állomány ekkor 102 ezer fő volt, amelyből maximum 2000 fő lehetett külföldi és ennek a számnak az elérését 2005-re tűzte ki a rendelet. 2004. június 1-jén azonban már mintegy 1000 külföldi teljesített szolgálatot a haderőben, ami 2005. január 1-re 1174 főre emelkedett és ezt a növekedést követve a rendeletben rögzített 3. év végére (2006. január 1.) már 2500 fővel kellett számolni, ami már alaposan túllépte a megengedett 2%-os küszöböt.⁵⁶ Szükségessé vált tehát, hogy a 3 év lejártá előtt emeljék a plafont, a tervek szerint 2%-ról 7%-ra. Az emelés a 2266/2004. királyi rendeletben megtörtént, így már 7000 külföldi szolgálhatta a spanyol zászlót.

Az első felvételi időszak 2002. decemberében volt, 2003-ban pedig 11 toborzási időszakot tartottak, amelyből hatszor a bevándorlók is jelentkezhettek. A spanyol Védelmi Minisztérium 19 ország állampolgára számára tette lehetővé a fegyveres erökhöz való jelentkezést, de csak 3 ország járult hozzá jelentősen a személyi állomány feltöltéséhez: Kolumbia, Ecuador (2003-ban a hadseregbe belépett külföldiek 30%-a kolumbiai, 49%-a ecuadori volt) és Peru; Egyenlítői-Guinea – mint az egyetlen nem

⁵³ Mellado, Antonio: La triste realidad del ejército español hoy en día.
<http://www.amigosdelamili.com/forum/topic/2157> (2014. 03. 31.)

⁵⁴ Sz. n.: 162 españoles muertos en misiones en el extranjero.
http://elpais.com/elpais/2010/02/01/actualidad/1265015839_850215.html (2014. 03. 31.)

⁵⁵ Donadio, Rachel – Fuchs, Dale: A casualty both of war and the Spanish economy.
http://www.nytimes.com/2010/10/14/world/europe/14spain.html?pagewanted=all&_r=1& (2014. 03. 31.)

⁵⁶ Solana Cortés, i. m. 9. p.

latin-amerikai ország – spanyol haderőbeli jelenléte a legkisebb, évente alig 50 fő jelentkezik. Madrid Argentínában és Uruguayban sem tudja jelentősen felkelteni az ott élő fiatalok érdeklődését, 10-15 főnél többen eddig egyik évben sem jelentkeztek onnan a spanyol fegyveres erőkhöz. 2012. április 1-jén 3349 bevándorló szolgált a haderőben.⁵⁷

A bevándorlók besorozása az első években az alábbiak szerint alakult:⁵⁸

- 2002-ben 300 hely állt rendelkezésre (218 a szárazföldi haderőnél, 68 a haditengerészetnél, 14 a légierőnél) – 1221 fő jelentkezett, végül 292 főt vettek fel: 132 ecuadori, 108 kolumbiai, 18 perui, 9 dominikai, 7 bolíviai, 6 venezuelai és 2 chilei állampolgárt;
- 2003-ban 1696 hely állt rendelkezésre (1545 a szárazföldi haderőnél, 130 a haditengerészetnél, 21 a légierőnél) – 2350 fő jelentkezett, végül 707 főt vettek fel: 334 ecuadori, 226 kolumbiai, 40 perui, 25 dominikai, 15 bolíviai, 14 argentin, 11 venezuelai és 5 uruguayi állampolgárt;
- 2004-ben 705 hely állt rendelkezésre, mind a szárazföldi haderőnemnél – 1842 fő jelentkezett, végül 509 főt vettek fel: 214 ecuadori, 200 kolumbiai, 20 perui, 18 dominikai, 13 bolíviai, 10 chilei, 8 argentin, 7 venezuelai és 5 uruguayi állampolgárt.

2006-ban a latin-amerikaiak körülbelül 5000-en voltak a haderőben, jelenlétükkel a betöltetlen pozíciók 36,7%-át foglalták el, számuk 2007-re elérte az 5440 főt.⁵⁹ A külföldiek körében leginkább népszerű alakulat az ejtőernyős dandár (BRIPAC) és a Légio volt, az előbbiben a teljes állomány 30%-a, az utóbbiban a 20%-a volt bevándorló.⁶⁰ A következő években csökkent a külföldiek létszáma, 2012. április 1-jén 3349 bevándorló szolgált, a legnagyobb létszámban, körülbelül 1500 fővel az ecuadoriak voltak jelen, őket követték a kolumbiaiak mintegy 1200 fővel, majd a bolíviaiak (150 fő), Peru (120 fő), valamint Venezuela, a Dominikai Köztársaság,

⁵⁷ Comparecencia Subsecretaria de Defensa. (Congreso de los Diputados Comisión de Defensa, Madrid, 2012) 6. p.
http://www.ieee.es/Galerias/fichero/Varios/COMPARECENCIA_SUBDEF_17abril2012.pdf (2014. 03. 31.)

⁵⁸ García Palomero, i. m. 4. p.

⁵⁹ Sz. n.: Los inmigrantes quieren ser soldados españoles.

http://www.belt.es/noticiasmdb/home2_noticias.asp?id=5724 (2014. 03. 31.)

⁶⁰ Bermejo García, i. m. 140. p.

Argentína és Egyenlítői-Guinea is képviseltette magát mintegy 60-80 fővel.⁶¹ A szolgálatot teljesítő külföldi katonák közül a legkevesebben Chiléből, Uruguayból, Paraguayból és a kisebb közép-amerikai államokból érkeznek (10-20 fő).⁶² A legfőbb motivációs tényező számukra az 1300 dollár körüli havi fizetés és a spanyol állampolgárság megszerzésének lehetősége.⁶³ Ennek a folyamata a második 3 éves szerződés aláírása után indítható el és előny, hogy a hadsereg az átlagosnál gyorsabban végzi az ezzel járó papírmunkát. Az állampolgárság megszerzése után a külföldi katonák dönthetnek arról, hogy maradnak-e a katonai pályán és haladnak a magasabb rendfokozatok felé, vagy inkább a civil pályát választják immár spanyol állampolgárként és uniós polgárként.

A spanyol Fegyveres Erőknél a jelentkezés feltételi az alábbiak:⁶⁴

- olyan ország állampolgára, amelyhez Spanyolország kulturálisan, nyelviileg és történelmileg kötődik (Argentína, Bolívia, Costa Rica, Chile, Dominikai Köztársaság, Ecuador, El Salvador, Egyenlítői-Guinea, Guatemala, Honduras, Kolumbia, Kuba, Mexikó, Nicaragua, Panama, Paraguay, Peru, Uruguay és Venezuela),
- ideiglenes vagy állandó tartózkodási engedély Spanyolországban,
- a haderő által meghatározott minimum életkornál idősebb (jelenleg 18 év), de maximum 29 éves a jelentkezés napján,
- magasság: 1,55 méter és 2,03 méter között,
- kötelezettségvállalás kétszer három, azaz hat évig, a spanyol állampolgárság megszerzése esetén a hat év még három évvel meghosszabbítható,
- két hónapos kiképzés, a szerződés aláírása csak ezután történik meg,
- a 2006-ban hatályba lépett rendelet alapján a kezdő fizetés 13.372 euró/év,
- egyéb juttatások: társadalom-, élet-és balesetbiztosítás, orvosi ellátás,
- a szállás és az öltözet ingyenesen biztosított,
- a jelentkezéshez szükségesek az alábbi iratok, dokumentumok fénymásolatai: útlevelel, spanyolországi tartózkodási engedély, tanulmányokat igazoló

⁶¹ Comparecencia Subsecretaria de Defensa, i. m. 6. p.

⁶² Duran-Calderon, i. m.

⁶³ Sainz, Jorge: Immigrants fill holes in Spain's military.

<http://www.sfgate.com/news/article/Immigrants-fill-holes-in-Spain-s-military-3185024.php> (2014. 03. 31.)

⁶⁴ Vicente: Extranjeros en el Ejército Español.

<http://www.parainmigrantes.info/extranjeros-en-el-ejercito-espanol/> (2014. 03. 31.)

dokumentumok (a 8/2006. legénységi törvény rögzíti, hogy a legális tartózkodás megszűnése esetén a külföldiek szerződése nem hosszabbítható meg a haderőben⁶⁵),

- büntetlen előélet.

A fizikai felmérő során távolugrásban, felülésben, fekvőtámaszban és futásban kell a jelentkezőknek bizonyítani a rátermettségüket. A felmérés után következik az orvosi alkalmassági vizsgálat és a személyes elbeszélgetés.

A bevándorlók között nagy számban találunk olyanokat, akik spanyol emigránsok leszármazottai és már nem rendelkeznek spanyol állampolgársággal. A kivándorlók utódainak kérdése 2001-ben merült fel, ekkor még csak argentin és uruguayi 18-27 év közötti leszármazottak kapták meg a lehetőséget a Spanyolországba való visszatérésre, a két országra az akkoriban kialakuló gazdasági válság és a nagy létszámú spanyol lakosság miatt esett a választás (Argentínában 15 ezer fő, Uruguayban 4 ezer spanyol migráns élt), de folyamatosan terjesztették ki ezt a lehetőséget a világ olyan országaira, ahol jelentős spanyol közösség élt. Federico Trillo védelmi miniszter szerint 2001-ben mintegy 94 ezer spanyol fiatal élt az országon kívül, akiknek a spanyol haderő volt az egyetlen lehetőségük, hogy visszaintegrálódjanak a nemzet életébe, ezért ajánlott a kormány számukra havi 500 dolláros fizetést, szállást, egyéb juttatásokat a katonai szolgálatért cserébe. A kormány ezen programja végül nem járt sikerrel, a 20 ezer kiküldött levél után a két említett latin-amerikai országban 2000 érdeklődő volt, de már csak 300-an érkeztek Madridba és végül csak 44-en csatlakoztak a haderőhöz.⁶⁶ A legtöbb jelölt elképzelései között nem szerepelt a fegyveres erőkhöz csatlakozás, csak éltek a lehetőséggel, hogy a spanyol kormány jelentős anyagi hozzájárulásával Európába jöhessenek.

A következő szempontok miatt vonzó a spanyol haderő a bevándorlók számára:⁶⁷

- munkalehetőséget jelent és jobb életszínvonalat biztosít, mint amelyen a származási országban éltek,
- könnyebbé válik a spanyol állampolgárság megszerzése,

⁶⁵ 8/2006. Ley de Tropa y Marinería.

<http://www.defensa.gob.es/Galerias/areasTematicas/observatorio/fichero/normativa/SBD-OM-LEY8-24042006-Tropaymarineria.pdf> (2014. 03. 31.)

⁶⁶ U. o.

⁶⁷ Monografias de CESEDEN 95., i. m. 63. p.

- a haderóból történő kiválás után a hadsereg segít a civil életben való elhelyezkedésben.

A bevándorlók haderőbeni szolgálata nem csak rájuk van hatással, hanem a szervezetet is befolyásolja:⁶⁸

- a külföldiek által megnő a jelentkezők száma, ezáltal a legtöbb üres helyet betöltik és a mennyiség mellett javítják az erőforrás minőségét, amelyből választani lehet,
- van egy elkerülhetetlen kérdés: vajon mennyire lehet őket integrálni egy olyan szervezetbe, ahol a működés alapeleme az értékek, normák, hagyományok ismerete, betartása és tisztelete,
- a spanyol társadalomban a hadseregről kialakult kép megváltozhat: a bevándorlók felvételével csökkenhet a szervezet presztízse, sőt kialakulhat az a nézet is, miszerint a külföldiek nem tekintenek komolyan a szolgálatra, csak a spanyol munkaerőpiacra való kijutást látják benne, ami hosszú távon befolyásolja a haderő működésének hatékonyságát és a védelmi kultúrát is.

A spanyol állampolgárok körében a belépés legfőbb motivációja a haderő iránti elhivatottság, a hazaszeretet és az ország védelmében való részvétel. A motivációs tényezők azonban eltérőek a bevándorlók körében: az anyagi juttatások mellett fontos a társadalomba való könnyebb integráció, a spanyol állampolgárság megszerzése. A bevándorlók integrációját a fegyveres erők a csoportkohézió által teszik könnyebbé: az együttes felelősségvállalás és az alakulat védelme mindenkinek a kötelessége, ezáltal az egyes katona, legyen akár spanyol, akár bevándorló az egység fontos részének érzi magát. A csoportkohézió, az egymásra utaltság növeli a bizalmat, a valóság ettől azonban eltér: a fegyveres erőkben egyre több atrocitás éri a migránsokat a spanyol katonák részéről, függetlenül az azonos kulturális, történelmi, nyelvi gyökerektől. A problémát felerősíti a muszlim vallású katonák növekvő száma a haderőben. Az integráció, a csoportkohézió mellett a haderő által képviselt egyetemes értékek is vonzóvá teszik a szervezetet, a haza iránti elkötelezettség, a fegyelem, a kötelezettségvállalás, a hűség, a bajtársiasság, a szervezeti szellem, a becsületesség, az önfeláldozás mind olyan értékek, amelyekkel a külföldiek könnyen tudnak azonosulni.

⁶⁸ Monografias de CESEDEN 95., i. m. 63. p.

IV. A spanyol kormány álláspontja

IV./1. A bevándorlási politika fejlődése 2004-ig

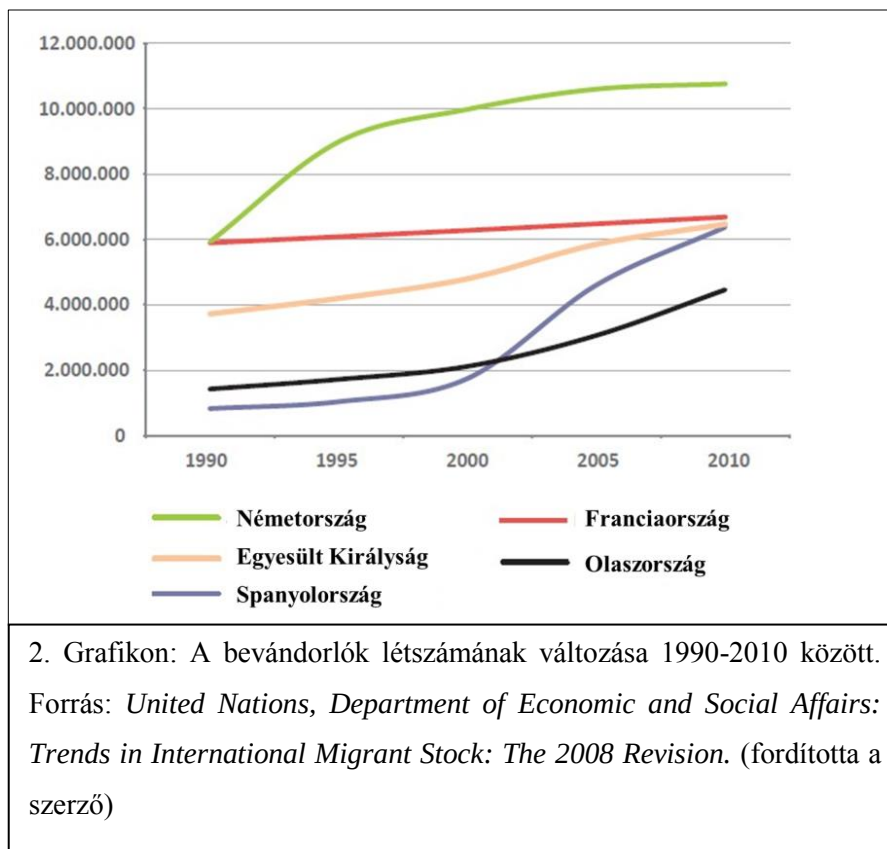
Spanyolország a bevándorlást tekintve nem rendelkezik nagy múlttal, egészen az 1980-as évekig inkább a kivándorlás volt jellemző az országra. Spanyolország migrációs történetében három korszakot lehet elkülöníteni: 1830-1945, 1945-1973, 1973-1985.⁶⁹ Az első két szakaszban a kivándorlás dominált (először Latin-Amerikába, majd más európai országokba), a harmadik szakaszban az ország egyre inkább befogadóvá vált a gazdasági és társadalmi változásoknak köszönhetően. Függetlenül attól, hogy Spanyolország kibocsátó vagy befogadó állam volt, a kormányok igyekeztek az ország gazdasági és munkaerőpiaci igényeivel összhangban kidolgozni a migrációs politikát.

Spanyolország az 1973-as olajválság után vált vonzó célországgá. A válság következtében az addig befogadó országok határai bezáródtak és nőtt a nyomás, hogy a külföldi munkavállalók térjenek haza származási országaikba, így próbálva csökkenteni a gazdasági visszaesés következtében kialakuló munkanélküliséget. Mivel a vándorlók száma világszerte nem csökkent, ezért új célországokat kerestek, legfőképp Dél-Európában. Spanyolországban a bevándorlók száma az 1980-as években kezdett növekedni, amelynek legfőbb oka a Franco-diktatúra vége (1975), az ország demokratizálódása és az Európai Közösségekhez való csatlakozása (1986) volt.

Az 1990-2000 közötti időszakban még nem volt jelentős növekedés a bevándorlók számában, 2000-2010 között azonban Spanyolország már több bevándorlót vonzott, mint Németország, Franciaország, az Egyesült Királyság vagy Olaszország. Az alábbi grafikonon látható, hogy míg az utóbb említett országokban alig növekedett a bevándorlók száma – kivéve Olaszországot –, addig Spanyolországot több bevándorló vette célba: 1990-ben 829 ezer bevándorló élt az országban, 2000-ben már 1,7 millió fő, 2005-ben pedig 4,6 millió fő, ami tovább növekedett és 2010-ben már 6,3 millió külföldi élt Spanyolországban. Az ország teljes lakosságát tekintve 1990-ben annak 2,1%-át, 2000-ben 4,4%-át, 2005-ben 10,7%-át, 2010-ben 14,1%-át alkották a

⁶⁹ Análisis de las migraciones. España como 'emisor' y 'receptor' de inmigrantes. 37. p.
http://www.accem.es/ficheros/documentos/pdf_publicaciones/libro_historia_migraciones.pdf (2014. 03. 31.)

bevándorlók.⁷⁰ Az eredmények alapján a Nemzetközi Migrációs Szervezet megállapította, hogy az ibériai ország a világ nyolcadik legtöbb bevándorlót befogadó állama volt 2010-ben.⁷¹

A Spanyolországba érkező bevándorlási hullám jogi szabályozását 1985-ben kezdte el a kormány. A külföldiek jogairól szóló 7/1985. törvény megalkotása az Európai Közösségekhez való csatlakozás előfeltétele volt, a jogszabály „Európa déli kapujának őrzőjeként” tüntette fel Spanyolországot. A törvény kimondta, hogy az országba érkező bevándorlókra a spanyol alkotmányban lefektetett jogok és kötelezettségek vonatkoznak, a gyülekezési jogot azonban korlátozta. A bevándorlók csak akkor szervezhettek tüntetést Spanyolországban, ha rendelkeztek tartózkodási engedéllyel és felelős szervek hozzájárulásával. A bevándorlóknak rendelkezniük kellett a spanyol Belügyminisztérium által kiadott tartózkodási engedéllyel és a Szociális és Munkaügyi Minisztérium által 5 évre kiállított munkavállalási engedéllyel ahhoz, hogy

⁷⁰ United Nations, Department of Economic and Social Affairs: Trends in International Migrant Stock: The 2008 Revision.
<http://esa.un.org/migration/p2k0data.asp> (2014. 03. 31.)

⁷¹ Cebolla Boado, Héctor: La política de inmigración en España desde la crítica y el análisis progresista. (Fundación IDEAS, Madrid, 2011) 9. p.

Spanyolország területén dolgozhassanak. A törvény 23. cikkelye kimondta, hogy a munkavállalás során elsőbbséget élveznek a latin-amerikaiak, portugálok, filippínók, andorraiak, egyenlítő-guineaiak és a Gibraltár területén élők.⁷² A 7/1985. törvényt sok kritika érte amiatt, hogy az előbbieken említett bevándorlókat előnyben részesítette a spanyol állam, viszont a Ceutában és Melillában élő arabok, berberok jogállását nem szabályozta.⁷³

Az 1990-es években kétszer került napirendre a rendkívül szigorú törvény módosítása, ami végül elmaradt és a migrációs politika továbbra is másodlagos feladatnak számított. A kormányon lévő Néppárt 2000-ben folytatott kampányában ígéretként szerepelt a törvénymódosítás, ha megnyerik a választásokat. Az ígéretet betartva 2000-ben hatályba lépett a 4/2000. törvény, amelynek legjelentősebb rendelkezése az volt, hogy a bevándorlók számára hozzáférhetővé tette az alapvető szociális szolgáltatásokat (oktatás, egészségügy). A törvény újabb módosítása ismét csak néhány hónapot váratott magára. 2000. december végén hatályba lépett a 8/2000. törvény, amely szigorított az előző jogszabályon: a bevándorlók gyülekezéshez, véleménynyilvánításhoz, sztrájkhoz való jogát a Spanyolországban való tartózkodás rendszerességétől tette függővé; a szociális szolgáltatásokhoz pedig csak a népszámlálásban való részvétellel jutottak hozzá a külföldiek. A sikeres törvénymódosítások ellenére a néppárti kormány migrációs politikája nem bizonyult megfelelőnek. Bár növekedett az országba érkező migránsok száma, egyre többen a belépés illegális módját választották a szigorú határellenőrzés miatt: 2000 és 2004 között körülbelül 2 millióan érkeztek Spanyolországba, amelynek 42-43%-a nem legálisan lépte át a határt.⁷⁴ A 2004-ben kormányt alakító szocialista párt (PSOE) legfőbb feladatai között szerepelt a migrációs politika fejlesztése, az illegális bevándorlók visszaszorítása és a határvédelem átalakítása. A kormányt folyamatos támadások érték, legfőképp a Néppárt részéről a bevándorlók számának növekedése miatt. 2008-ban a Néppárt választási ígéretei között szerepelt az integrációs szerződés bevezetése, amellyel a bevándorlók kötelezhetőek lettek volna arra, hogy megtanulják a spanyol nyelvet (a Katalóniába érkező bevándorlók a spanyol mellett a katalán nyelvet

⁷² Ley Orgánica 7/1985. sobre derechos y libertades de los extranjeros en España. Título III. http://noticias.juridicas.com/base_datos/Derogadas/r0-lo7-1985.tp.html (2014. 03. 31.)

⁷³ García Flórez, Dionisio: La política española de inmigración en el marco de la Unión Europea. In: Monografías del CESEDEN 52. (Ministerio de Defensa, Madrid, 2002) 97. p.

⁷⁴ Cebolla Boado, i.m. 15. p.

is), tiszteletben tartásuk a spanyol értékeket, hagyományokat és visszatérjenek a származási országukba hosszú ideig tartó munkanélküliség esetén.

A szocialista kormánytól a Néppárt vette át a hatalmat 2012-ben, amely az előző kormánynál keményebb migrációs politikát folytatott. Szigorította a bevándorlók egészségügyi ellátásban való jogosultságait, amivel az illegális bevándorlók kikerültek a jogosultak köréből. A Néppárt választási programjában szerepelt, hogy a spanyol Fegyveres Erőknél eltöltött 2 év szolgálat után a latin-amerikai katonák spanyol állampolgárságot kapnak. Pedro Morenés védelmi miniszter napirendre tűzte a kérdést 2012. szeptemberben, szerinte az állampolgárság kilátásba helyezése ösztönözné a bevándorlókat az altiszt, tiszt rendfokozatok elérésére.⁷⁵ Az ügyben érdemi előrelépés nem történt, mivel a külföldiek haderőbeli szolgálatával foglalkozó törvények, jogszabályok nem azt mondják ki, hogy a bevándorlók számára garantált a spanyol állampolgárság egy bizonyos szolgálati idő után, hanem csak a megszerzés lehetősége áll fenn.⁷⁶

IV./2. Spanyolország Latin-Amerika-politikája

A Spanyolországba érkező jelentős számú latin-amerikai bevándorló kapcsán említést kell tenni a történelmi, kulturális és nyelvi alapokon nyugvó spanyol-latin-amerikai kapcsolatokról, amely ugyan nem volt kiegyensúlyozott az elmúlt évszázadban, Spanyolország mégsem tekint „külföldként” Latin-Amerikára.⁷⁷ Miután Spanyolország elvesztette gyarmatainak jelentős részét, az anyaország és a függetlenné vált területek közötti kapcsolatokat érdektelenség, távolságtartás jellemezte a XIX. században. A XX. század első évtizedei azonban változást hoztak: Zacarías Vizcarra spanyol szerzetes megalkotta a „Hispanidad” (hispanitás) fogalmát, amely Ramiro de Maeztu spanyol író 1934-ben „Defensa de la Hispanidad” (A hispanitás védelme) címmel megjelent könyvével vált népszerűvé.⁷⁸ Maeztu elképzelése szerint a hispanitás feladata a hit védelme, tehát Spanyolorzágnak Latin-Amerikával együttműködve az a történelmi

⁷⁵ Sz.n.: Nacionalidad española tras dos años en las Fuerzas Armadas.
<http://www.diariomilitar.es/?p=594> (2014. 03. 31.)

⁷⁶ Arango, Joaquín: Exceptional in Europe? Spain's experience with immigration and integration. (Migration Policy Institute, Madrid, 2013) 11. p.

⁷⁷ Soltész Béla: A demokratikus Spanyolország Latin-Amerika politikája. 3. p.
<http://www.grotius.hu/doc/pub/CAIOAA/45%20a%20demokratikus%20spanyolorsz%C3%A1g%20latin-amerika-politik%C3%A1ja.pdf> (2014. 03. 31.)

⁷⁸ del Arenal, Celestino: España e Iberoamerica: de la hispanidad a la Comunidad Iberoamericana de Naciones. (Centro Español de Estudios de América Latina, Madrid, 1989) 11. p.

küldetése, hogy megvédje a kereszténységet az egyre nagyobb teret nyerő fasizmustól. Francisco Franco Maeztu utópikus elképzeléseivel ugyan nem értett egyet, diktatúrájának első éveiben még szoros kapcsolatot ápolt a latin-amerikai országokkal.

A hispánság helyett Franco tábornok a „Comunidad Hispánica de Naciones” (Hispan Nemzetközösség) fogalmát használta, legfőbb célja a saját rendszerének kiterjesztése volt és bízott abban, hogy a térség fasiszta centrummá válik, amellyel növeli országának nemzetközi súlyát.⁷⁹ Franco sikertelen Latin-Amerika politikája – eltekintve néhány bilaterális szerződés megkötésétől – következtében a nemzetközi nyitás más útját választotta: 1955-ben Spanyolország csatlakozott az ENSZ-hez, 1962-től egyre szorosabb kapcsolatot ápolt az Európai Gazdasági Közösséggel (EGK). A diktatúra enyhülése, bukása és a demokratikus átmenet idején a Latin-Amerikával való kapcsolatok továbbra is háttérbe szorultak, az első demokratikus úton hatalomra jutott kormányfő, Adolfo Suárez folytatta az EGK-hoz való közeledést és a csatlakozás felmerülésekor került elő ismét Latin-Amerika: Suárez hangsúlyozta, hogy Spanyolország hidat képez Európa és az említett térség között. Az 1970-es, 1980-as években a kulturális kapcsolatok erősödtek, a szociáldemokrata kormány által megszületett a „Comunidad Iberoamericana de Naciones” (Iberoamerikai Nemzetek Közössége) fogalom, majd a szocialista kormány lefektette az együttműködés alapjait, a kulturális és nyelvi kapcsolatok helyett a gazdasági és politikai szálak kerültek előtérbe. János Károly király 1977. szeptember 9-én beszédet mondott a Nemzetgyűlés előtt Venezuelában, amelyben ismertette Spanyolország új Latin-Amerika politikájának 5 alapelvét:⁸⁰

1. Interdependencia
2. Szavahihetőség – nemzeti konszenzus a spanyol Latin-Amerika-politikáról, szemben a felelőtlen francói retorikával,
3. Folytonosság – a korábbi érdekvezérelt politika helyett folytonos, koherens politika,
4. Diszkriminációmentesség – a spanyol-latin-amerikai kulturális szálak olyan erősek, hogy az aktuális politikai különbségek miatt a kapcsolatokat nem szabad mellőzni,

⁷⁹ Soltész, i.m. 4. p.

⁸⁰ Soltész, i.m. 7. p.

5. Közösség – a cél a kulturális és nyelvi kapcsolatok ápolása a térség egészével, így Spanyolország csak olyan politikát folytat, amely minden latin-amerikai ország számára hasznos.

A spanyol-latin-amerikai kapcsolatok az 1990-es években intézményesültek, ekkora jött létre az Iberoamerikai Csúcstalálkozók rendszere, amelynek célja az azonos nyelvi, kulturális, történelmi hagyományokkal rendelkező országokat közösséggé kovácsolja Spanyolország vezetésével. Az első Csúcstalálkozót 1992-ben tartották Mexikóban. A külpolitikai retorika Spanyolországban megváltozott, amikor a néppárti Aznar-kormány hatalomra jutott 1996-ban és USA-barát külpolitikába kezdett, valamint tisztán spanyol vezetésűvé akarta tenni a Csúcstalálkozókat. 2006-ban rendezték a 16. Iberoamerikai Csúcstalálkozót, amelyen már a 2004-ben hatalomra jutó szocialista kormány miniszterelnöke, José Luis Zapatero képviselte az országot. Ezen a találkozón vált először központi témává a migráció, bár nem születtek érdemi megállapodások a kérdésben. A következő csúcstalálkozót, ahol megjelent a migráció kérdése, 2005-ben tartották Salamancában, az aláírt nyilatkozatban Spanyolország és Latin-Amerika is a jövőbeni együttműködést tekintve kiemelt területként határozta meg a migrációt.⁸¹

IV./3. A toborzókampányok

A haderő 2002. január, az általános hadkötelezettség megszüntetése óta komoly erőfeszítéseket tesz, hogy felkeltse a spanyol fiatalok és a bevándorlók érdeklődését a hadsereg iránt. Ennek érdekében a Védelmi Minisztérium évről-évre többet költ a toborzókampányokra, 2003-hoz képest 2004-ben 6,1%-kal növelték az erre szánt pénzt és 18 millió eurót fordítottak figyelemfelhívásra.⁸² A siker érdekében a minisztérium ma már kommunikációs ügynökséggel együttműködve dolgozza ki a kampány részleteit és átfogó reklámstratégiát készítenek, amely külön-külön célozza meg a bevándorlókat és a spanyol polgárokat. A kampányoknak kettős célja van: egyrészt vonzóvá tenni a haderőt és minél több jelentkezőt megnyerni azáltal, hogy a fegyveres erőket a professzionalizmus, a társadalmi integráció, a modernizáció képviselőjeként mutatja be; másrészt pedig legitimálni a szervezet létezését úgy, hogy folyamatosan jelen van a lakosság mindennapi életében a moziban, televízióban, rádióban, interneten, újságokban

⁸¹ Lehoczki Bernadett: Spanyolország Latin-Amerika-politikája. In: Külügyi Szemle, 2010/3. szám. (Magyar Külügyi Intézet, Budapest) 8. p.

⁸² Iniesta, Carmen: Una guerra silenciosa. In: Revista de Educación Crítica, núm. 2, 2006. (Fundación Castroverde, Madrid) 1. p.

megjelenő reklámok, hirdetések által. A kampányban alkalmazott módszerek, eszközök az alábbiak:⁸³

- hangosbeszélővel felszerelt buszok, teherautók, amelyek a nehezebben megközelíthető településekre is eljutnak,
- adott közösségben egy személy, általában egykori katona vagy iskolai tanár, oktató megbízása azzal, hogy reklámozza a fiatalok körében a haderőt, mint karrierlehetőséget; erre a feladatra önként lehet jelentkezni az interneten,
- jelenlét az egyetemeken: konferenciákon, szemináriumokon, állásbörzéken és a munkaerőpiacra, munkavállalással kapcsolatos fórumokon való részvétel; 2003-ban a Védelmi Minisztérium 12 eseményen jelent meg és a fegyveres erők standjánál összesen 28 ezer fiatal érdeklődött; a „zászló előtti eskü” elnevezésű programokat ⁸⁴ legfőképp külföldi diákoknak szervezték, egy-egy alakulat bemutatásával kívánták vonzóvá tenni számukra az FAS-t,
- sportágak, események támogatása: az athéni olimpia előtt 100 ezer eurót fizetett a haderő a Spanyol Kosárlabda Szövetségnek a reklámért, így a női és férfi csapatok is a mezükön viselték a spanyol Fegyveres Erők kezdőbetűit (FF.AA.); a haderő csapata részt vett a Dakar Rallyn,
- védelmi kultúra ápolása: általános iskolások számára tematikus rajz-és irodalmi versenyek szervezése; egyetemi oktatók munkájának segítése a biztonsággal és védelemmel kapcsolatos tananyagokkal,
- a Védelmi Minisztérium 2 évig a kiemelt támogatója volt a Valenciában megrendezett Campus Party-nak, amely az internetező fiatalok találkozója volt: a haderő a számítógépes vírusokkal, antivírus programokkal, biztonsággal kapcsolatos szemináriumokat szervezett; a naponta odaátogató 200 fiatal videokonferencián vehetett részt, amelyen az Afganisztánban szolgáló spanyol katonákkal beszélgettek és a technikának köszönhetően virtuális sétákat tettek a világ háborús övezeteiben,
- www.soldados.com weboldal, amely a legtöbb információt tartalmazza a hadseregről és a fiatalok 50 %-a itt adja be jelentkezését,

⁸³ Iniesta, i.m. 4-5. p.

⁸⁴ Monografias de CESEDEN 95, i.m. 38. p.

- online stratégiai játékok fejlesztése, hogy a játékosok megismerjék a háborús körülményeket és a legmodernebb technikával, fegyverekkel harcoljanak a spanyol haderő katonájaként.

A kampányok minden évben más oldalát hangsúlyozzák a katonaéletnek. 2002-2003-ban a katonai életstílus jelent meg olyan értékek hangsúlyozásával, mint a professzionalizmus, a technológiai, a kaland és kockázat; a plakátokon katonai eszközök, harcjárművek, repülőgépek voltak láthatóak bevetés közben, amelyek azt sugallták, hogy a hadseregben a legmodernebb technikák várják a fiatalokat földön, vízen, levegőben egyaránt és a biztonságukat, az ország védelmét ilyen eszközök szolgálják. A 2003-2004-es kampányban már olyan értékek jelennek meg – barátság, szolidaritás, bajtársiasság –, amelyek inkább az érzelmekre hatnak és a hős katona illúzióját keltik a célközönségben. A plakátokon az eszközök helyett már a katonák voltak a főszereplők, ahogy egy kisebb csoportjuk beszélget, vizet osztanak gyerekeknek vagy egymást segítik a háborúban.

2004-2005-ben visszatértek a 2002-es kampány értékeihez, az érzelmek helyett a szakmai oldal került előtérbe: hangsúlyozták az egyetemi diploma megszerzését, a professzionalizmust és a személyes fejlődést. A plakátokon hétköznapi emberekként ábrázolták a katonákat, amint a könyvtárban tanulnak vagy épp sportolnak, csak az egyenruha utalt arra, hogy ők mely szervezethez tartoznak. A Védelmi Minisztérium a képekkel azt próbálta bizonyítani a fiatalok számára, hogy a hadseregben is „kvázi civil”, hétköznapi élet vár rájuk.⁸⁵ A kampányokat több kritika érte leginkább amiatt, hogy már az általános iskolás gyerekeket is megcélozzák, militarizálják az oktatást azáltal, hogy iskolai/egyetemi tanárokat alkalmazzák a haderő népszerűsítésére és a plakátokon a hétköznapi életet ábrázolják, holott a hadsereg egy rendkívül zárt, hierarchikus szervezet, amely a háborúban a saját embereit áldozza fel nem hétköznapi körülmények között.

A spanyol Védelmi Minisztérium ellátta a latin-amerikai országok és Egyenlítői-Guinea spanyolországi konzulátusait a jelentkezéshez szükséges minden információval, a bevándorlók származási országainak haderőivel folyamatos kapcsolatot tartott fenn, valamint a ki-és bevándorlókat támogató alapítványokat, szervezeteket is tájékoztatta a haderőbeli lehetőségekről. Azzal azonban nem számolt sem a minisztérium, sem a

⁸⁵ Iniesta, i.m. 7. p.

fegyveres erők, hogy hiába spanyol anyanyelvű külföldiek jelentkeznek, az általuk beszélt spanyol nyelv eltér az Ibériai-félszigeten leginkább használt kasztíliai spanyoltól, így ez gyakran problémát okozott a pszichológiai teszteknel, mivel a szavak eltérő jelentése miatt félreértették/rosszul értelmezték a kérdést.

IV./4. A Fegyveres Erőkben szolgáló külföldiekre vonatkozó jogszabályok

A spanyol állampolgársággal nem rendelkező személyek spanyolországi foglalkoztatása nem 2000-es években jelent meg először a jogalkotásban. 1993. december 23-án hatályba lépett a 17/1993. törvény, amely lehetővé tette, hogy az Európai Unió más tagállamainak polgárai bizonyos szektorokban munkát vállaljanak (kivéve az állami adminisztráció) a spanyol állampolgárokat megillető, azonos feltételekkel. A jogszabály több módosításon ment keresztül: először az 55/1999. törvénnyel, majd az 543/2001. királyi rendelettel. Az utóbb említett rendelet az Európai Unióon kívüli államok polgárai számára hozzáférhetővé tette a spanyol munkaerőpiacot, de továbbra is maradtak területek, ahová csak spanyolok jelentkezhettek: a Fegyveres Erők, az állam rendvédelmi szervei, az alkotmányos szervek, a Nemzeti Hírszerzési Központ.⁸⁶ A 32/2002. törvény módosította az 543/2001. királyi rendeletet, mivel lehetővé tette a bevándorlók számára, hogy jelentkezzenek a Fegyveres Erökhöz.

A spanyol fegyveres erőkben szolgáló külföldiek jogállását a következő törvények, rendeletek szabályozzák:⁸⁷

- A 2002. július 5-én hatályba lépett 32/2002. törvény, amely a 17/1999. törvényt módosította: a 2002-ben kelt törvény először rögzítette a bevándorlók haderőbe történő belépését. Az 5. cikk kimondta, hogy a hadseregben szolgáló külföldiek jogait és kötelezettségeit a spanyol alkotmány tartalmazza, a Fegyveres Erök általános rendje, valamint az általános és a katonai büntető törvények vonatkoznak rájuk. A következő, történelmi, kulturális és nyelvi kötődéssel rendelkező országok állampolgárai teljesíthetnek szolgálatot: Argentína, Bolívia, Costa Rica, Chile, Dominikai Köztársaság, Ecuador, Egyenlítői-Guinea, El

⁸⁶ Aldeguez Martínez, Isidoro R.: Normativa reguladora de los extranjeros en las Fuerzas Armadas Españolas. In: Monografías de CESEDEN 95., Integración de extranjeros en las Fuerzas Armadas Españolas. (Ministerio de Defensa, Madrid, 2007) 205. p.

⁸⁷ Bermejo García, i. m. 137. p.

Salvador, Guatemala, Honduras, Kolumbia, Kuba, Mexikó, Nicaragua, Panama, Paraguay, Peru, Uruguay, Venezuela.

- A 2002. november 29-én kiadott 1244/2002. királyi rendelet, amely helyben hagyta az előzőleg említett törvényt és kiegészítette azt a diplomáciai kapcsolatokra vonatkozó résszel. A fent említett országok hatóságaival ismertetni kell ezt a jogszabályt diplomáciai úton és a külföldi intézményektől a spanyol hatóságok értesítést várnak, ha bizonyos személyek elveszíthetik állampolgárságukat a spanyol haderőbe való belépés miatt vagy ha bizonyos személyek a katonai szolgálattól való eltiltás hatálya alatt állnak. A rendelet meghatározott a bevándorlók számára egy maximum haderőbeli arányt (2%) és a rendelkezésre álló helyeket 2005-ig fel kellett tölteni. királyi rendelet rögzítette, hogy mely alakulatokban szolgálhatnak külföldiek: a szárazföldi haderőnemenél a XIII. Alfonz király Könnyűgyalogsági Dandárban, a VI. Almogávares Ejtőernyős Dandárban (BRIPAC), a Légióban, a tüzérségben; a haditengerészetnél a tengerészgyalogságnál; a légierőnél az ejtőernyős utász században és légierő támogatását ellátó században (EADA).
- A 2004. december 3-án kiadott 2266/2004. királyi rendelet, amely az 1244/2002. királyi rendeletet módosította: a 2002-ben meghatározott 2%-os maximum küszöböt 7%-ra emelte.
- A 2004. december 30-án elfogadott 217/2004. miniszteri rendelet, amely módosította a 32/2002. törvény második és harmadik függelékét, haderőnemenként meghatározta, hogy mely alakulatokhoz jelentkezhetnek bevándorlók.
- A 2006. április 24-én hatályba lépett 8/2006. törvény a legénységi állománnyal foglalkozik. A külföldiekkel kapcsolatban új elemek jelennek meg a dokumentumban: azok, akik már rendelkeznek állandó spanyolországi lakhellyel 6 évre szóló szerződést írhatnak alá a hadsereggel, amely 3 évvel meghosszabbítható, ha megszerzik a spanyol állampolgárságot; azok, akik már rendelkeznek spanyol állampolgársággal és 5 év szolgálati idővel rendelkeznek, 45 éves korukig tartó szerződést írhatnak alá, ahogy a spanyol katonák.⁸⁸

⁸⁸ Bermejo García, i. m. 137. p.

Összefoglalás

A külföldiek egyre növekvő jelenléte a spanyol haderőben összefügg az ország demográfiai változásaival: a 18-28 év közötti fiatalok száma – akikre a leginkább számítanak a haderőben – egyre csökken és míg az 1990-es évek végén 7 millió fiatal jelentette a fegyveres erők rekrutációs bázisát, addig 2020-ra ez a szám 4,6 millió lesz, 2050-re pedig alig éri majd el a 4 milliót.⁸⁹ Az említett korosztály létszámának csökkenése a haderőhöz való jelentkezésben is megjelenik: 2002-ben körülbelül 10 ezren, 2010-ben már csak 8 ezren látták a jövőjüket a katonai hivatásban, ezt a csökkenést követve 2020-ra alig 7500 fiatalra lehet majd számítani évente.⁹⁰ A problémára megoldást jelenthet a haderő létszámának csökkentése, az ideális létszám 75-86 ezer fő lenne; illetve a toborzandó létszám évente történő módosítása a demográfiai változások figyelembe vételével.⁹¹

A fegyveres erők elsődleges feladata, hogy a rendelkezésre álló pozíciókra a szükséges mennyiségű embert toborozza évről-évre. A feladat nehézségét az jelenti, hogy egyre kevesebben érdeklődnek a fegyveres erők iránt, a szervezet vonzóvá tétele viszont olyan megoldást igényel, amely többletköltségekkel járna. A hivatásos katonák juttatásának emelése kézenfekvő megoldás lenne, ehhez azonban növelni kellene a Védelmi Minisztérium költségvetését és ez nem lenne népszerű lépés a spanyol lakosság szemében, mivel más szektoroktól vonná el a juttatásokat (oktatás, egészségügy). A fegyveres erők állományának csökkentése is megoldást jelenthetne, az ellenzők szerint viszont Spanyolország nem engedheti meg, hogy a katonai szövetség követelményeinek minimum szintjét ne érje el. Ráadásul az ország nemzetközi szerepvállalása is egyre nagyobb, ami szintén nem teszi lehetővé a létszámcsonkítást. Fokozná a szervezet iránti érdeklődést, ha a fegyveres erők bizonyos garanciákat vállalnának: a felsőfokú tanulmányok támogatása megfelelő szabadidő biztosításával, a biztos előmenetel és a civil életbe való visszailleszkedés segítése. Emellett modernizálni kellene a szállásokat, a sportpályákat és felszereléseket.⁹²

A fegyveres erők állománybeli problémájának megoldása egy ördögi kör: a spanyol fiatalok nem jelentkeznek, mert nem megfelelőek a katonák juttatásai; a

⁸⁹ Sandell, i. m. 2. p.

⁹⁰ Sandell, i. m. 3. p.

⁹¹ Sandell, i. m. 6. p.

⁹² Buhigas, Francisco Oliver: La inmigración y las Fuerzas Armadas Españolas. In: Monografías del CESEDEN 52. (Ministerio de Defensa, Madrid, 2002) 149. p.

spanyol fiatalok megnyeréséhez tehát növelni kellene a védelmi költségeket, modernizálni az eszközöket, laktanyákat. A spanyol társadalom viszont nem tartja fontosnak a védelmi költségek növelését, sőt inkább ellenzi, mivel ezzel számukra fontosabb szektoroktól vonna el pénzt. Mivel a spanyol fiatalok továbbra sem érdeklődnek a fegyveres erők iránt, figyelmük felkeltése pedig többletköltségek nélkül szinte lehetetlen, így a Spanyolországba érkező bevándorlókat kell bevonni a haderőbe.

2007 nyarán az országban kialakult egy súlyos gazdasági válság, amelynek következtében gyorsan nőtt munkanélküliség. A Védelmi Minisztérium arra számított, hogy a munka nélkül lévő és a munkájukat elvesztő fiatalok a kilátástalanság elől a fegyveres erökhöz menekülnek, ahol többet fizettek a katonáknak, mint a friss diplomásoknak. A spanyolok mégsem jelentkeznek a fegyveres erökhöz, ezért fordulhatott elő, hogy 2008-ban 2220 hely betöltetlen maradt a haderőben⁹³ és a toborzóirodákban jelentkezők 70%-a bevándorló volt.⁹⁴

A Spanyolországba érkező latin-amerikaiak száma csökkent a válság következtében, inkább új célországokat választottak, mint Kanada, Japán, Ausztrália, valamint Európában inkább a középső és a keleti országokat vették célba (3. kép). A Foglalkoztatás és Társadalmi Biztonság Minisztérium adatai szerint 2001-ben 414 ezer bevándorló érkezett, 2002-ben 483 ezer, 2003-ban 672 ezer, 2004-ben 684 ezer, 2005-ben 719 ezer, 2006-ban 840 ezer, 2007-ben 958 ezer, 2008-ban 599 ezer, 2009-ben 392 ezer, 2010-ben 360 ezer, 2011-ben 371 ezer, 2012-ben 304 ezer.⁹⁵ A bevándorló férfiak 36%-a a válság által leginkább érintett építőiparban dolgozott, a szolgáltató szektor az országban élő összes bevándorló 60%-át foglalkoztatta, amelynek 90%-a nő volt.⁹⁶ 2012. júniusában Spanyolországban 24,8%-os volt a munkanélküliség, amelynek 36%-a a bevándorlókat sújtotta.⁹⁷ A bevándorlók körében kialakult munkanélküliség csökkentésére a kormány 2008-ban meghirdette az önkéntes visszatérési programot (Plan de retorno voluntario), amellyel százezer bevándorló Latin-Amerikába, Kelet-

⁹³ Sz. n.: Los inmigrantes quieren ser soldados españoles.

http://www.belt.es/noticiasmdb/home2_noticias.asp?id=5724 (2014. 03. 31.)

⁹⁴ Sainz, i. m.

⁹⁵ Immigration 2001-2012.

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tps00176> (2014. 03. 31.)

⁹⁶ Arango, i. m. 6. p.

⁹⁷ U.S. Bureau of Labor Statistics: International unemployment rates and employment indexes, 2009-2013.

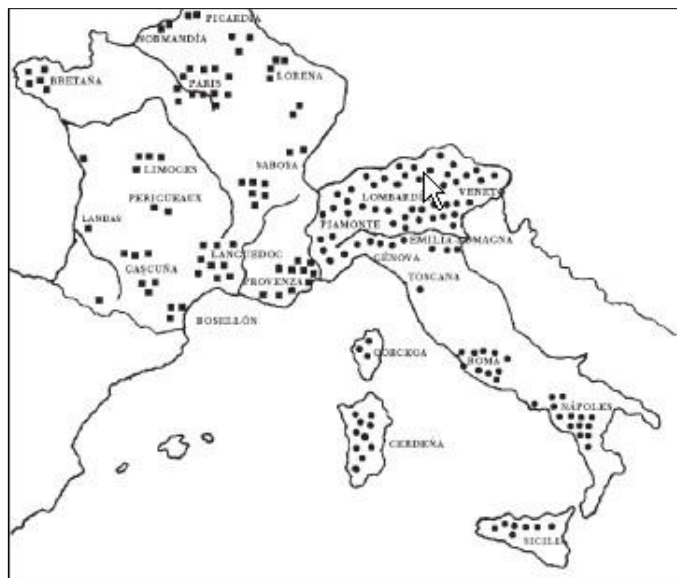
http://www.bls.gov/fls/intl_unemployment_rates_monthly.pdf (2014. 03. 31.)

Európába és Észak-Afrikába való hazatérését támogatta volna. A program azonban sikertelennek bizonyult, csak 5400-an tértek vissza hazájukba a kormány segítségével.⁹⁸

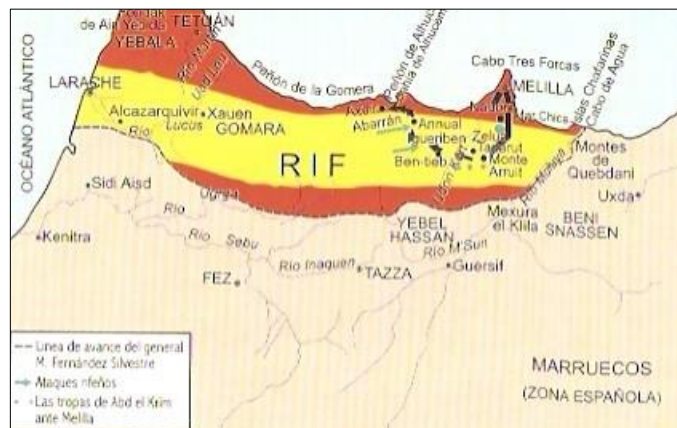
A spanyol Fegyveres Erőknek szükségük van a bevándorlókra az állomány feltöltéséhez. A jövőben egyre inkább a külföldi születésű katonák biztosítják majd a haderő alapját, mivel a társadalomban jelentősen csökken a spanyol fiatalok aránya, az aktív munkavállalók között pedig továbbra sem lesz népszerű karrier a katonai pálya. A bevándorlók egyre nagyobb létszámú alkalmazásával a spanyol katonák háttérbe szorulhatnak, amellyel felerősödhetnek az egymás közötti erőszakos cselekmények a fegyveres erőkben. A haderőben kialakuló idegengyűlölet veszélyeztetheti a szervezet hatékony működését és felerősödhet az egész társadalomban. A megfelelő bevándorlási politika kialakítása minden spanyol kormányt komoly kihívás elé állított, a szakpolitika fejlődését eddig azonban nem nehezítették meg a bevándorló-ellenes szervezetek, pártok. Az idegengyűlölet felerősödése, a bevándorlók sikertelen integrációja (saját nemzeti identitásuk megtartása, a spanyol értékek, hagyományok elutasítása) megteremthet egy olyan társadalmi bázist, amelyből létrejöhetnek a bevándorló-ellenes pártok, szervezetek és befolyást gyakorolhatnak a spanyol közvéleményre, politikai életre.

⁹⁸ Sanint, Camila: Retorno voluntario de España.
<http://www.conexioncolombia.com/Migracion/retorno-voluntario-desde-espana.html> (2014. 03. 31.)

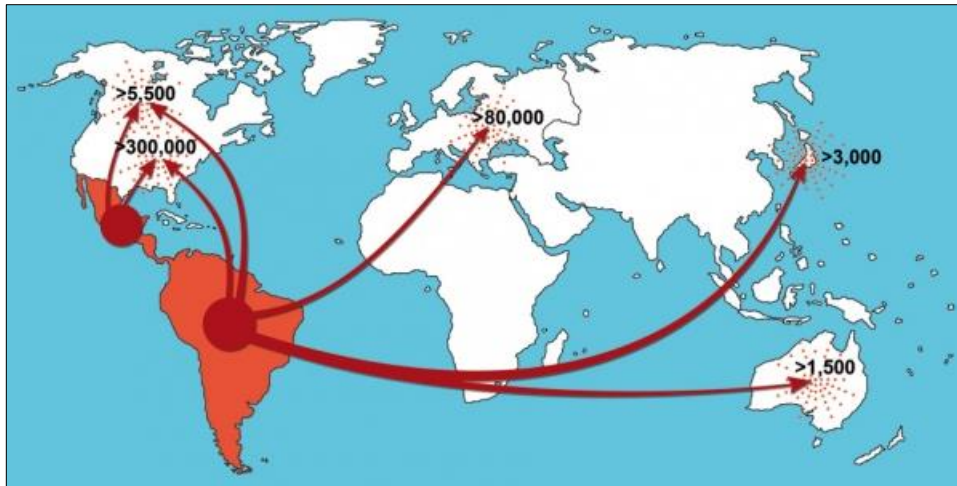
Melléklet

1. kép: A spanyol haderőben szolgáló francia és olasz zsoldosok származási területei a XVIII. században.
 Forrás: Villar García, María Begoña: *Los extranjeros en la España moderna*. In: *Actas del I Coloquio internacional, II.* (Universidad de Málaga, 2003)

2. kép: A spanyol Légión által ellenőrzött terület Marokkóban, ahol a Rif-felkelés zajlott. Forrás: <http://catt69.obolog.es/lii-legion-espanola-espiritu-eterno-2-parte-428206> (2014. 03. 31.)

3. kép: A 2007-ben kialakult válság miatt az alábbiak szerint módosultak a latin-amerikai migránsok célországai. Forrás: http://kitekinto.hu/latin-amerika/2013/01/27/latinamerika_uj_migracios_trendek/#.U0VHO_l_uBR (2014. 03. 31.)

Irodalomjegyzék

Könyvek

1. Alvarez, José: The betrothed of death: The Spanish Foreign Legion during Rif rebellion, 1920-1927. (Contributions in Comparative Colonial Studies, number 40, Greenwood Press, London, 2001)
2. Eichenberg, Richard: Public opinion and national security in Western Europe. (Cornell University Press, Ithaca 1989)
3. Llera Ramo, Francisco J.: Fuerzas armadas y sociedad. (Catedra Miguel de Cervantes, Zaragoza, 2010)
4. Villar García, M. B.: Los extranjeros en la España moderna, Actas del I Coloquio internacional, II. (Universidad de Málaga, 2003)

Tanulmányok

1. Aldeguez Martínez, Isidoro R.: Normativa reguladora de los extranjeros en las Fuerzas Armadas Españolas. In: Monografías de CESEDEN 95., Integración de extranjeros en las Fuerzas Armadas Españolas. (Ministerio de Defensa, Madrid, 2007)
2. Arango, Joaquín: Exceptional in Europe? Spain's experience with immigration and integration. (Migration Policy Institute, Madrid, 2013)
3. Area Sacristán, Enrique F.: La incidencia de los nacionalismos excluyentes en la profesionalización de Las Fuerzas Armadas. (Universidad de Salamanca, 2009)
4. Bermejo García, Romuldo: El reclutamiento de extranjeros en las Fuerzas Armadas: comentarios y algunas reflexiones. In: Monografías de CESEDEN 95., Integración de extranjeros en las Fuerzas Armadas Españolas. (Ministerio de Defensa, Madrid, 2007)
5. Buhigas, Francisco Oliver: La inmigración y las Fuerzas Armadas Españolas. In: Monografías del CESEDEN 52. (Ministerio de Defensa, Madrid, 2002)
6. Caballud Hernando, María Belén: La realidad de la mujer extranjera en las Fuerzas Armadas Españolas. In: Monografías de CESEDEN 95., Integración de extranjeros en las Fuerzas Armadas Españolas. (Ministerio de Defensa, Madrid, 2007)
7. Cebolla Boado, Héctor: La política de inmigración en España desde la crítica y el análisis progresista. (Fundación IDEAS, Madrid, 2011)

8. de Cueto Nogueras, Carlos – Novoa Buitrago, Victoria: Hacia unos ejércitos multiculturales. Los casos de España, Reino Unido y Holanda. In: Revista Académica de Relaciones Internacionales, núm. 9., 2008. (Universidad Autónoma de Madrid)
9. del Arenal, Celestino: España e Iberoamerica: de la hispanidad a la Comunidad Iberoamericana de Naciones. (Centro Español de Estudios de América Latina, Madrid, 1989)
10. Enamorado, Javier Jordán: La inmigración y cultura de defensa. In: Monografías de CESEDEN 52. (Ministerio de Defensa, Madrid, 2002)
11. Frieyro de Lara, Beatriz: Latinoamérica, fuente de recursos humanos para las Fuerzas Armadas Españolas. In: Revista de Ciencias Sociales, vol. 11, núm. 34. (Universidad Autónoma del Estado de México, 2004)
12. García Flórez, Dionisio: La política española de inmigración en el marco de la Unión Europea. In: Monografías del CESEDEN 52. (Ministerio de Defensa, Madrid, 2002)
13. Gutiérrez, Pedro Bernal: La cultura de seguridad y defensa en España. Sus orígenes y evolución. In: Cuadernos de Estrategia, 155. (Ministerio de Defensa, Madrid, 2011)
14. Iniesta, Carmen: Una guerra silenciosa. In: Revista de Educación Crítica, núm. 2, 2006. (Fundación Castroverde, Madrid)
15. Lehoczki Bernadett: Spanyolország Latin-Amerika-politikája. In: Külügyi Szemle, 2010/3. szám. (Magyar Külügyi Intézet, Budapest)
16. Lénárt András: Bevándorlók a mai Spanyolországban – szubjektív közelkép a fővárosról. In: Mediterrán Világ, 15. sz. (Veszprémi Humán Tudományért Alapítvány, 2010)
17. Peczőli Ákos: Outsourcing a válságkezelésben I. – Zsoldosok. In: Hadtudományi Szemle 5. évf. 2. szám. (Nemzeti Közzolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Budapest, 2012)
18. Solana Cortés, Manuel Jesús: La presencia de los extranjeros en las Fuerzas Armadas Españolas pasado, presente y futuro. In: Monografías de CESEDEN 95., Integración de extranjeros en las Fuerzas Armadas Españolas. (Ministerio de Defensa, Madrid, 2007)
19. The International Institute for Strategic Studies: The Military Balance 2014.

Internetes források

Tanulmányok

1. Martínez, Rafael: Nuevos tiempos para las Fuerzas Armadas en democracia y nuevos perfiles de sus componentes. Institut de Ciències Polítiques i Socials, Working paper 321. (Universitat de Barcelona, 2013)
http://ddd.uab.cat/pub/worpaper/2013/hdl_2072_221014/ICPSWP321.pdf (2014. 03. 31.)
2. Moréu Munáiz, Fernando: Una perspectiva actual de la sociedad española hacia sus Fuerzas Armadas.
<http://www.revistaindice.com/numero42/p8.pdf> (2014. 03. 31.)
3. Póczik Szilveszter: Nemzetközi migráció – biztonságpolitikai, rendészeti aspektusok. http://www.ittvagyunk.eu/application/essay/120_1.pdf (2014. 03. 31.)
4. Rodríguez, Moisés Enrique: The Spanish Habsburgs and their Irish soldiers (1587-1700).
http://www.irlandeses.org/0707_125to130.pdf (2014. 03. 31.)
5. Sandell, Rickard: Las barreras demográficas al reclutamiento militar: mínimos necesarios para mantener el número de efectivos en las fuerzas armadas. (Real Instituto Elcano, Madrid, 2003)
<http://www.realinstitutoelcano.org/wps/wcm/connect/d7d0e3004f0186f6bbc8ff3170baead1/ARI-135-2003E.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=d7d0e3004f0186f6bbc8ff3170baead1> (2014. 03. 31.)
6. Soltész Béla: A demokratikus Spanyolország Latin-Amerika politikája.
<http://www.grotius.hu/doc/pub/CAIOAA/45%20a%20demokratikus%20spanyolorsz%C3%A1g%20latin-amerika-politik%C3%A1ja.pdf> (2014. 03. 31.)
7. Szerző nélkül: Análisis de las migraciones. España como 'emisor' y 'receptor' de inmigrantes.
http://www.accem.es/ficheros/documentos/pdf_publicaciones/libro_historia_migraciones.pdf (2014. 03. 31.)
8. Szerző nélkül: La Legión Española y su operatividad en el extranjero.
<http://www.huertasalama.com/portal/html/documentos/Trabajo%20total%20Premios%20Ejercito%202006.pdf> (2014. 03. 31.)

9. Villar García, María Begoña: Los extranjeros en la España moderna. In: Actas del I Coloquio internacional, II. (Universidad de Málaga, 2003)
<http://dialnet.unirioja.es/servlet/libro?codigo=3567> (2014. 03. 31.)

Cikkek

1. Antunez Moreno, Juan Carlos: Los soldados musulmanes en el ejército español: marco jurídico, situación actual y futuro próximo.
<http://www.webislam.com/articulos/31366>
[los_soldados_musulmanes_en_el_ejercito_espanol_marco_juridico_situacion_actual_y.html](http://www.webislam.com/articulos/31366) (2014. 03. 31.)
2. Donadio, Rachel – Fuchs, Dale: A casualty both of war and the Spanish economy.
http://www.nytimes.com/2010/10/14/world/europe/14spain.html?pagewanted=all&_r=1 (2014. 03. 31.)
3. Duran-Calderón, Ivette: Latinoamericanos en el Ejército Español.
<http://lacomunidad.elpais.com/ivettedurancalderon/2008/11/16/latinoamericanos-el-ejercito-espanol> (2014. 03. 31.)
4. Mellado, Antonio: La triste realidad del ejército español hoy en día.
<http://www.amigosdelamili.com/forum/topic/2157> (2014. 03. 31.)
5. Racine, Karen: Irish soldiers in Spain and Latin-America: an introduction.
<http://www.irlandeses.org/1003racine.htm> (2014. 03. 31.)
6. Sainz, Jorge: Immigrants fill holes in Spain's military.
<http://www.sfgate.com/news/article/Immigrants-fill-holes-in-Spain-s-military-3185024.php> (2014. 03. 31.)
7. Sanint, Camila: Retorno voluntario de España.
<http://www.conexioncolombia.com/Migracion/retorno-voluntario-desde-espana.html> (2014. 03. 31.)
8. Szerző nélkül: El ojo de Millán Astray.
<http://www.curistoria.com/2008/12/el-ojo-de-milln-astray.html> (2014. 03. 31.)
9. Szerző nélkül: Exclusive interview with a former Spanish Foreign Legionario.
<http://www.newrhodesian.net/viewtopic.php?f=19&t=1609> (2014. 03. 31.)
10. Szerző nélkül: Los inmigrantes quieren ser soldados españoles.
http://www.belt.es/noticiasmdb/home2_noticias.asp?id=5724 (2014. 03. 31.)

11. Szerző nélkül: Nacionalidad española tras dos años en las Fuerzas Armadas.
<http://www.diariomilitar.es/?p=594> (2014. 03. 31.)
12. Szerző nélkül: Nationality and Residency.
<http://www.army.mod.uk/join/20149.aspx> (2014. 03. 31.)
13. Szerző nélkül: Operation Essential Harvest.
<http://www.jfcnaples.nato.int/page7192527.aspx> (2014. 03. 31.)
14. Szerző nélkül: Spanish Legion.
http://www.mongabay.com/history/spain/spain-spanish_legion.html (2014. 03. 31.)
15. Szerző nélkül: 162 españoles muertos en misiones en el extranjero.
http://elpais.com/elpais/2010/02/01/actualidad/1265015839_850215.html (2014. 03. 31.)
16. Vicente: Extranjeros en el Ejército Español.
<http://www.parainmigrantes.info/extranjeros-en-el-ejercito-espanol/> (2014. 03. 31.)

Jogszabályok, kormányzati dokumentumok

1. Comparecencia Subsecretaria de Defensa. (Congreso de los Diputados Comisión de Defensa, Madrid, 2012)
http://www.iee.es/Galerias/fichero/Varios/COMPARECENCIA_SUBDEF_17abril2012.pdf (2014. 03. 31.)
2. Constitución Española.
http://www.lamoncloa.gob.es/NR/rdonlyres/79FF2885-8DFA-4348-845004610A9267F0/0/constitucion_ES.pdf (2014. 03. 31.)
3. Ley Orgánica 7/1985. sobre derechos y libertades de los extranjeros en España.
http://noticias.juridicas.com/base_datos/Derogadas/r0-lo7-1985.tp.html (2014. 03. 31.)
4. 1244/2002. Real Decreto.
<http://www.boe.es/boe/dias/2002/11/30/pdfs/A42024-42028.pdf> (2014. 03. 31.)
5. 8/2006. Ley de Tropa y Marinería.
<http://www.defensa.gob.es/Galerias/areasTematicas/observatorio/fichero/normativa/SBD-OM-LEY8-24042006-Tropaymarineria.pdf> (2014. 03. 31.)

Egyéb dokumentumok, adatbázisok

1. Immigration 2001-2012.
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tps00176> (2014. 03. 31.)
2. United Nations, Department of Economic and Social Affairs: Trends in International Migrant Stock: The 2008 Revision.
<http://esa.un.org/migration/p2k0data.asp> (2014. 03. 31.)
3. U.S. Bureau of Labor Statistics: International unemployment rates and employment indexes, 2009-2013.
http://www.bls.gov/fls/intl_unemployment_rates_monthly.pdf (2014. 03. 31.)